

fuzinar

Leto XXVIII

Ravne na Koroškem, december 1991

Št. 12

**Srečno, zdravo in uspešno
leto 1992**

Verjeti v boljši jutri

Novoletna poslanica generalnega direktorja Andreja Kokalja, dipl. inž.

V letošnjem letu smo na Ravnah preživel hude trenutke. Poznamo jih vsi.

Toda zdaj je dozorel neki čas, z njim smo dozoreli tudi mi. To naj bi dokazali z novo organizacijo in s podjetniško strategijo.

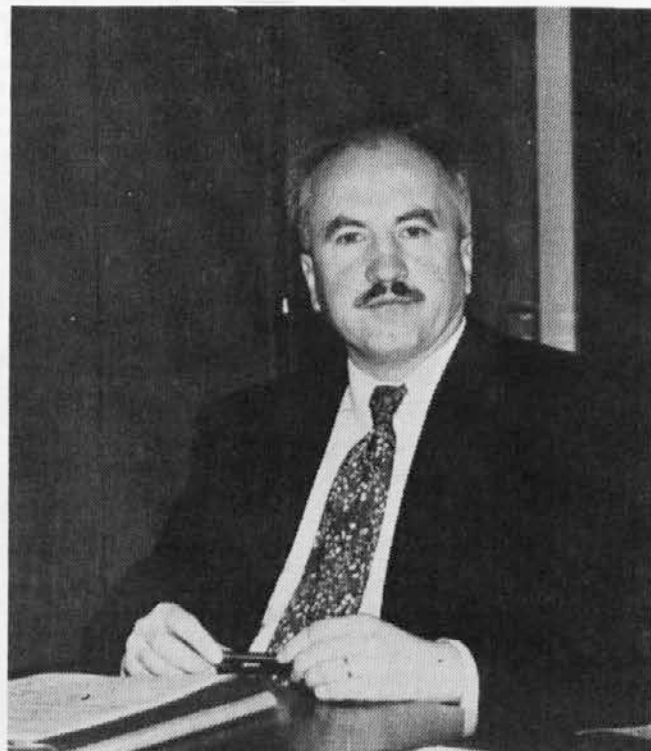
Do sedaj so bile reorganizacije vedno zasnovane v vodstvu, v dobri želji, da je predlagano najboljšo. Ker so ljudje čutili, da to ni njihovo, da jih posiljujemo z vrha navzdol, te reorganizacije niso bile uspešne.

Nova organizacija izhaja iz notranjega prepričanja posameznih segmentov na Ravnah, da so ti segmenti dozoreli, da je edina njihova perspektiva v lastni iniciativi in da jih samo ta iniciativa lahko privede k boljšemu gospodarjenju v jutrišnjem dnevu.

Bistvo reorganizacije je v razbitju kompleksa, neobvladljivega z enega mesta. Združbo ogromno različnih interesov je namreč težko obvladovati. Nastali bodo popolnoma samostojni deli, vendar bodo ti segmenti kot neka dobra družina, ki pa vendarle ima skupni interes.

Ker se tu pojavi vprašanje kadrov in kadrovske politike, je to morda odlična priložnost za motiviranje najrazličnejših nezadovoljstev, saj za taka podjetja potrebujemo sposobne ljudi na področju financ, marketinga, mednarodnega prava, strategije razvoja itn.

Tu se srečujeta in prepletata centralizacija in decentralizacija. Zdaj namreč decentralizacija ne pomeni nereda, ne

bega od odgovornosti, ampak priložnost, da se podjetja postavijo na svoje noge, da novi kadri sprejmejo izziv, sprostijo ustvarjalnost in svobodno zadihajo.

Novi organizaciji se prilagaja tudi koncept podjetniške strategije Raven. Ta koncept izhaja iz raziskave, začete spomladi 1990, ki obsega identifikacijo proizvodnje in storitvenih programov železarne, ki zagotavljajo Ravnam največjo možnost razvoja. Osnovni moto te strategije je poslovanje z dobičkom, skupni trgi in kupci ter skupna tehnologija. Preživetje Raven je le v simbiozi programov metalurgije in predelave. V tem letu se je pokazalo, da so programi, ki nimajo te stalnice, tuji Ravnam, in so obsojeni na zatoni, uničenje.

Zaradi tega je na Ravnah življenjskega pomena ohranitev vseh segmentov metalurgije in predelave.

Zavedati se moramo, da si bomo obrate zapirali le sami. Kaj to pomeni?

Če ne bomo našli trgov, če ne bomo znali znižati stroškov poslovanja in povečati do-

dane vrednosti po zaposlenem, če ne bomo znali najti vseh tistih podjetniških prijemov, značilnih za Zahodno Evropo, bomo prisiljeni priznati svojo nesposobnost in s tem podpisati lastni neobstoj.

Nova organizacija prinaša med nas nov veter podjetništva, ki nas naj dvigne in da nov zagon.

Pred nami je še eno hudo leto, ki bo v mnogočem podobno temu, od katerega se poslavljamo. Zato se bomo morala okrepiti zavest, da je ta tovarna še vedno naša – in če je naša, med nami ne more biti permanentnega nasprotovanja. Med nami mora biti sodelovanje, spoznanje, da smo v najhujših časih po ustanovitvi te tovarne.

Mnogokrat slišimo, da smo zaradi slabih plač nemotivirani in da je zaradi tega toliko izmečka in toliko ponavljanj posameznih pozicij. Čeprav so naše plače resnično pod republiškim nivojem, pa se moramo vprašati, kdo nam jih bo dvignil: republika ali smo to mi, ki moramo v teh hudih trenutkih stisniti zobe in verjeti v boljši jutri. Samo z velikim an-

gažiranjem vseh zaposlenih bomo dočakali jutrišnji dan. Boj med nami, podtikanja, nemotiviranje nas potiskajo na obrobje dogajanja, na rob nepomembnosti, nepriznavanju v prostoru, v katerem živimo.

Smo pred težavami, ki jih ne more rešiti nikakršen nagrajevalni sistem. To so problemi motiviranja, usklajevanja, navduševanja in sploh odstranjevanja ovir za ustvarjalne posameznike. Mesto za razreševanje konfliktov mora biti postavljeno tem nižje, če želimo doseči fleksibilnost, brez katere se podjetje ni sposobno odzivati na izzive okolja in si na tak način tudi ne zagotoviti dolgoročnega razvoja.

Na sposobnost podjetja, torej na njegovo inovativnost, verjetno ne bo možno gledati le predvsem skozi stroške. Soočamo se namreč z veliko resnejšim problemom, to je z blokado ustvarjalnosti. Ako tega ne rešimo, se nam bo zgodilo v kratkem času podobno kot drugim. Tako v preteklosti kot tudi danes vse preveč zanemarjamo človeka kot kreativno osebnost.

Letos smo izgubili bazno tržišče. Toda Ravne niso bile zgrajene za Mežiško dolino, ne za Slovenijo, ampak za širši jugoslovanski in evropski prostor. Ker danes jugoslovanskega tržišča ni več, na širšem evropskem pa so težave, ki se vlečejo že skoraj tri leta, nam bo le angažiranje vseh v verigi od začetka do konca omogočilo, da se bomo vklopili v evropski in s tem v svetovni prostor.

Za Ravne se rušijo meje, naenkrat smo se znašli v svetu. Za ta svet pa potrebujemo mnogo. Potrebna so nam spoznanja, čas, denar, znanje.

Zato moramo biti še toliko bolj enotni. Spoznati moramo, da pripadamo Ravnam, eni družini, za katero je pomembno, da vsi člani dihaajo isti zrak ter da med njimi ni različnih želja in interesov.

Na Ravnah smo kot na fronti. Toda naša fronta ni napad, je obramba, obramba preživetja, da se izvlečemo iz problemov in postanemo kolektiv, v katerem bomo veliko bolj zadovoljni, kot smo danes.

Delavcem in njihovim družinskim članom želim vesele praznike ter zdravja, sreče in zadovoljstva v letu 1992.

(Po magnetofonskem zapisu pripravila H. Merkač)

Metalurški laboratoriji danes- več in hitreje kot nekoč

Metalurški laboratoriji so v sklopu Raziskav, razvoja in kakovosti (RRK) v Metalurgiji. V svoji sestavi imajo naslednje organizacijske enote:

- delavnica za izdelavo vzorcev

- laboratorijska kalilnica
- mehanski laboratorij
- metalografski laboratorij.

Laboratoriji, predvsem pa še delavnica za izdelavo vzorcev, so v zelo tesni povezavi s pripravo dela, ki je skupna za RRK.

Priprava dela - ROP sprejema, lansira in vodi dokumentacijo z vzorci v posameznih laboratorijih. Zbira in razdeljuje rezultate kontrole in preiskav, vodi stroške kontrole kakovosti, preiskav in drugih uslug za vse laboratorije in službe RRK. Delavnica za izdelavo vzorcev z operacijami mehanske obdelave izdelava vzorce za preizkušanje mehanskih, metalografskih in drugih lastnosti jekel.

V laboratorijski kalilnici se izvaja toplotna obdelava vzorcev za potrebe redne kontrole, raziskav in uslug.

V mehanskem in metalografskem laboratoriju pa poteka preizkušanje in ocenjevanje kakovosti vzorcev naših jekel.

V situaciji, ko imamo v železarni velike težave z vložnim materialom in ko zaradi tega težko izpolnjujemo dogovorjene dobavne roke naših kupcev, smo v metalurških laboratorijih še posebej močno izpostavljeni raznim pritiskom iz obratov po čim hitreje opravljeni kontroli.

Prizadevamo si, da svoje delo opravimo v kar najkrajšem možnem času. V ta namen smo izdelali pregled količine opravljenega dela in števila zaposlenih v treh mesecih lanskega leta v primerjavi z enakim obdobjem letošnjega leta.

V letu 1991 smo izdelali 45.763 vzorcev, kar je za 15,6 % več kot v enakem obdobju leta 1990, ko smo izdelali 39.583 vzorcev.

Večji obseg dela smo izvedli ob 12 % zmanjšanju števila zaposlenih oz. ob 25 % zmanjšanju števila aktivnih delavcev, ki sodelujejo v procesu. Tu mislimo na delavce, ki so na seznamu zaposlenih in so na čakanju na delo.

V železarni namreč obstaja miselnost, da se je ob prepolovljeni realizaciji iz najboljših časov zmanjšal tudi obseg kontrole. Prav ta analiza to trditev spodbija, saj je logično, da ob proizvodnji manjših serij prav tako poteka kontrola kot

pri nekdanjih maksimalnih količinah.

Druga analiza, ki smo jo izdelali, pa kaže primerjavo poprečnih časov kontrole nekaterih pomembnejših jekel v letu 1990 in v enakem obdobju leta 1991.

dela, ločitvi raziskovalnega dela od operative, motivaciji preostalih delavcev, ki so ostali na delu in vse bolj urgentnim naročilom za kontrolo, ki prihajajo iz obratov, zaradi situacije, v kateri smo.

Za primer podajamo potek

Primerjava poprečnih časov kontrole jekel v metalurških laboratorijih

JEKLO ŽR	VII. - IX. 1990		VII. - IX. 1991		Razlika 91/90 (dni)
	Št. prob	Pop. čas (dni)	Št. prob	Pop. čas (dni)	
LGZ-45	13	3,1	36	2,8	0,3
VC140	32	7,5	49	4,4	3,1
EC100	68	6,4	53	4,6	1,8
VCMO140	42	5,1	35	3,2	1,9
VCMO140	43	5,1	18	4,3	0,8
OCR12	163	3,9	121	3,4	0,5
UTOPM01	57	4,9	66	4,4	0,5
BRW2	79	6,7	376	4,8	1,9
PK2SP	190	3,1	96	2,6	0,5
PK11VZ	24	3,0	27	2,4	0,6
PK12SP	21	4,9	19	4,4	0,5
LK989	249	4,9	203	3,9	1,0
	981	$\bar{x}$ 4,8	1099	$\bar{x}$ 3,7	$\bar{x}$ 1,1

Iz tabele vidimo, da so se poprečni časi trajanja kontrole v metalurških laboratorijih v obdobju leta 1991 v primerjavi z enakim obdobjem leta 1990 zmanjšali za okoli 22 % oz. 1 dan.

Skrajšanje časa kontrole gre pripisati boljši organizaciji

kontrole UTOPM01 po hodoogramu št. 900. Delovne operacije lahko razdelimo v tri skupine, in sicer: izdelava in toplotna obdelava vzorcev ter ocenjevanje kakovosti vzorcev jekla. V letu 1990 smo za to vrsto kontrole porabili 4,9 dni, v letu 1991 pa 4,4 dni.

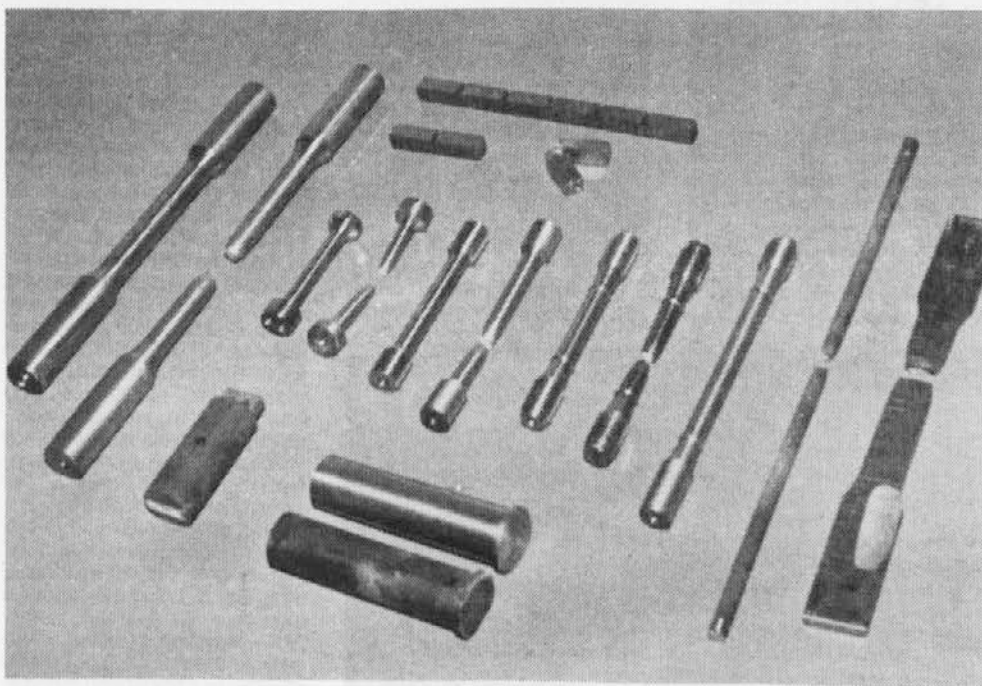
V čas trajanja kontrole šteje mo tehnološki čas trajanja posameznih operacij, vse proste dneve (sobote, nedelje in prazniki) in zamude zaradi urgentnih naročil kontrole.

V metalurških laboratorijih se srečujemo z vse večjim problemom neorganizirane dostave vzorcev za redno kontrolo. Naročniki iz obratov nemalokrat pozabijo, da mora dostavljeni vzorec obvezno spremljati dokumentacija, iz katere so razvidne zahteve po kontroli. Dokumentacija pa se mora oddati v pripravo dela.

Pri naročanju storitev v naših laboratorijih naročniki tudi zelo radi pozabljajo, da je za vsako kontrolo potreben določen minimalen čas. Čas kontrole je močno odvisen od dnevne zasedenosti laboratorijev. Zelo oteženo je vsako napovedovanje minimalnih časov, ker, kot smo že omenili, je vse več urgentnih zahtev po kontroli.

Z analizo našega dela smo pokazali, da smo vendarle še imeli precej notranjih rezerv, ki pa smo jih v sedanji organizaciji dobro izkoristili. Upamo tudi, da pri naročnikih ne bo več toliko slabe volje glede trajanja preiskav, saj smo lepo prikazali, koliko smo izboljšali svoje delo.

Vodja metal. lab.:
Sonja Hrnčič, dipl. ing.

Vzorci za preizkušanje mehanskih lastnosti

SADOVI INOVATIVNOSTI

Pred leti smo v Železarni Ravne dajali inovativnosti velik poudarek. Imeli smo pravilnik o inovacijah in nato močno strokovno službo za vodnje inovativne dejavnosti in obračunavanje nadomestil inovatorjem. S časom se je vse izrodilo. V železarni ni prave volje, da bi to dejavnost postavili na nove temelje.

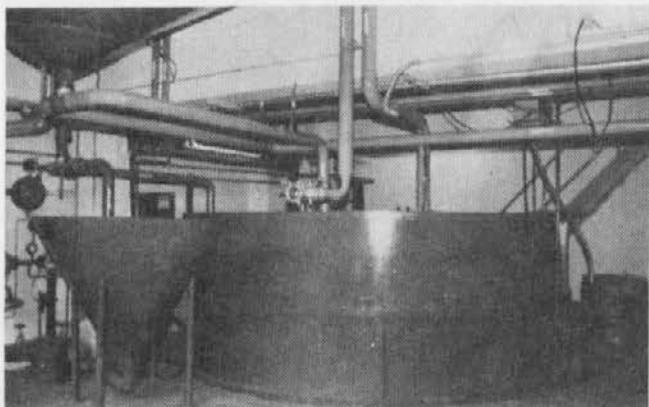
Delavci in strokovnjaki, ki mislijo s svojo glavo in jih ob vsem, kar leti nanje, le to še drži pokonci (kot je dejal eden izmed njih), pa ne glede na nadomestila, ki so ali pa jih ni, inovativno razmišljajo še naprej ter s tem po svoje prispevajo k temu, da železarna še stoji in napreduje, čeprav bi nekateri radi, da bi bilo drugače.

Nekateri inovacijski dosežki so že postali del fabriške stvarnosti – pomagajo ohranjati ali ustvarjati nova delovna mesta, prinašajo dohodek, znižujejo stroške proizvodnje, prispevajo k čistejšemu okolju ali k večji delovni varnosti, zato je prav, da o njih zapišemo besedo ali dve. Nekaterim bo morda zapis pomagal, da bodo našli pot do naročnika ali kupca, kajti trženje je tudi za to plat železarniške dejavnosti kilavo dete.

Danes se bomo pomudili ob dveh napravah, ki delujeta v Energetiki, prihodnjič bomo predstavili dosežke elektrika-jev, pozneje bomo mogoče našli še kaj v drugih obratih železarne.

CEPLJENJE OLJNIH EMULZIJ

Z odpadnimi oljnimi emulzijami so pred leti predelovalni obrati železarne močno obremenjevali okolje. Veliko jih je izteklo v Mežo, večino so jih izlili na haldjo. Reka Meža je bila čezmerno zaoljena, v posameznih kanalih je odpadna voda redno presegala maksimalno dopustno koncentracijo 10 mg olja na liter tekočine.

Kemiki in ekologi v železarni so začeli raziskovati, kateri so glavni viri tovrstnega onesnaževanja, in možnosti, kako ga odpraviti. Inženirja Jožko Kert in Darko Rapnik sta izdelala projekt industrijske razgradnje odpadnih oljnih emulzij. Kemijski postopek cepjenja sta prilagodila potrebam in možnostim industrijske proizvodnje.

Energetiki so njuno zamisel uresničili in lani spomladi je bila naprava za cepljenje emulzij nared za obratovanje. Investicija je veljala 134000 mark. V 17 mesecih dela so v njej očistili 1800 m³ odpadnih oljnih emulzij ter iz njih pridobili čez 100 ton kurilnega olja, ki so ga pokurili v kotlarni.

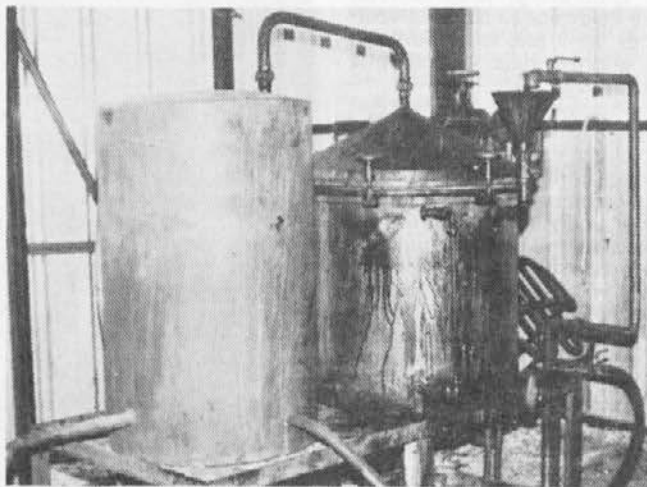
Naprava za čiščenje oljnih emulzij je predvsem ekološka pridobitev za Železarno Ravne in za širše slovensko okolje. Rezultati se že kažejo v izboljšanju kakovosti odpadnih vod, ki tečejo iz železarne, halde s temi odpadki ne obremenjujemo več, močno (čeprav še ne dovolj!) se je povečala disciplina zbiranja oljnih emulzij po obratih. Ko bi bili vsaj toliko dosledni zunanji uporabniki emulzij – to pa so vsi obdelovalci kovin – bi bila čistilna naprava v Energetiki bistveno bolj zaposlena kot doslej.

Vendar je njen učinek že zdaj dober. Sto ton kurilnega olja ni zanemarljiva pridobitev, pri čiščenju pa je dobil zaposlitev tudi delavec, ki bi sicer ostal brez nje.

Odkar je Slovenija samostojna in divja na Hrvaškem vojna, se za čiščenje oljnih emulzij zanima vse več zunanjih interesentov, ki so tovrstni odpad prej prodajali lni na Reko. Tako je obratovanje naprave postalo zanimivo tudi s stališča gospodarnosti. Obrati železarne plačujejo po 34 mark za m³ odpadnih emulzij, podjetja Koroške regije po 56 mark, druga pa po 77 mark za m³ odpadnih oljnih emul-

zij. To bi pri večjih količinah predstavljalo že kar lep dohodek Energetike.

V zadnjih mesecih so začele dovažati odpadne emulzije v predelavo Energetiki številne znane tovarne od blizu in daleč, tako TRO Prevalje, Armature Muta, EMO Celje, Unior Zreče, Kovinarstvo Ljubno, Glin Nazarje, Agis Ptuj, Tomos Koper in druge. Za našo predelavo oljnih odpadkov

se zanimajo tudi proizvajalci olj, predvsem Olma in Teol iz Ljubljane.

Doslej razgrajuje odpadne oljne emulzije za trg le Železarna Ravne, edina tudi uporabljaja postopek cepjenja. Za lastne potrebe pa oljne odpadke razgrajujejo v TAM in Impolu v Slovenski Bistrici, kjer uporabljajo postopek ultra filtracije, ter v Tomosu v Kopru, kjer olja vakuumsko izparevajo.

Ker ni racionalno voziti na Ravne odpadkov iz vse Slovenije, saj so stroški prevoza previsoki, so v Tehniškem sektorju začeli razmišljati, da bi podobne naprave, kot je naša, postavili še v drugih, oddaljenih slovenskih regijah.

Tovrstna dejavnost ima prihodnost tako v železarni kot zunaj nje tudi zato, ker slovenska skupščina že sprejema novo ekološko zakonodajo, ki bo bistveno strožja kot dosedanja. Proizvajalcem bo onemogočila prodajo izdelkov, ki vsebujejo nevarne snovi, če ne bodo ponudili kupcem navodil za preprečitev onesnaževanja ali kako drugače poskrbeli za varno odlaganje odpadkov.

Železarna Ravne ima možnost, da z razširitvijo projekta cepjenje oljnih emulzij postreže slovenskim gospodarstvenikom z novimi možnostmi predelave tovrstnih odpadkov. V ta namen načrtovalci te čistilne naprave že razmiš-

ljajo o organizaciji širšega strokovnega posvetovanja, na katerem bi uporabnike seznanili z dosedanjimi možnostmi in se dogovorili o novih načinih predelave oljnih odpadkov. Doslej je poskrbljeno le za razgrajevanje mineralnih olj, zato bi bilo nujno uvesti podobne agregate še za čiščenje sintetičnih in polysintetičnih olj oziroma njihovih odpadkov.

DESTILACIJA ODPADNIH NITRO RAZREDČIL

Naprava za destilacijo odpadnih nitro razredčil deluje

od leta 1987 in je nastala v sodelovanju kemikov in energetikov.

Rešitve so v kemijskem laboratoriju železarne začeli iskati na predlog lesno predelovalne industrije, predvsem tovarni pohištva v Pamečah in na Prevaljah, kjer so se jim kopčili sodi z odpadnimi nitro razredčili, nevarnimi za okolje. Kemiki so skupno z delavci Energetike domislili prenos od laboratorijske k industrijski predelavi in skonstruirali destilacijsko napravo, s katero so doslej prečistili 35000 litrov odpadnega nitro razredčila ter pridobili dobro polovico te količine (52 %) nitro razredčila, ki ga je mogoče znova uporabiti v tehnološkem postopku. Uporabniki ga odkupujejo po 10 % nižji ceni od trgovinske, s tem pa so pokriti stroški predelave odpada.

Tudi ta postopek torej pri naša večstransko korist – varuje okolje in ohranja snovi, ki so jih prej divje sežigali in tako zapravljali, zdaj pa krožijo v proizvodnji, a Energetika ima od tega dohodek in delo. Odpadek, ki nastane pri destilaciji, okolju ni škodljiv – ostane le gošča, ki jo sežgejo v kotlarni.

Odpadna nitrozredčila čistijo v Energetiki za vrsto slovenskih tovarn, kot so tovarne Lesne, Glin Nazarje, EMO Celje in druge.

Mojca Potočnik

Z UHP sodobnejša proizvodnja jekla

Sredi novembra je v Železarni Ravne začela obratovati nova jeklarska peč, imenovana UHP. Ta ne pomeni uresničenih sanj tehnoloških sanjačev, temveč na temeljiti analizi dosedanje tehnologije proizvodnje in porabe energije zgrajeno investicijo. Z njo so ravnski jeklarji posodobili proizvodnjo jekla, ki so ga doslej izdelovali v agregatih, starih od četrta do pol stoletja.

»Od jeklarjev smo zahtevali, da na takih agregatih, ki so bili resda dobro vzdrževani in rekonstruirani, izdelujejo najzahtevnejše vrste jekel, in se čudili, če je nastajal tudi izmeček,« je ob poskusnem zagonu UHP dejal dr. Janez Bratina, s pokojnim ravnateljem Jeklarne Racem idejni oče novega agregata. »Že pred leti smo začeli razmišljati, kako rekonstruirati jeklarske peči, da bi bila proizvodnja rentabilnejša in energetsko manj porabna, v jeklarni 2 pa je bilo treba rešiti še vprašanje okolja in hladilnega sistema. Ugotovili smo, da po rekonstrukciji od starih peči ne bi ostalo veliko.

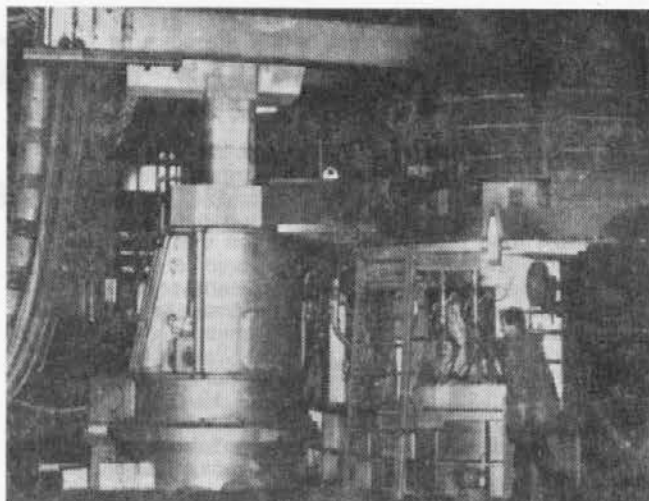
Z napravo UHP smo dobili sodobno jeklarsko orodje, s katerim bo mogoče dosegati zahtevano kakovost ob lažjem delu jeklarjev, nižjih stroških in olajšanju prijaznejšem delov-

nem postopku. Nova peč omogoča kratke izdelovalne čase, nizko porabo električne energije, elektrod in ognjevdržnega materiala. Zaradi velike zmogljivosti bo lahko obratovala samo tedaj, ko je električne energije dovolj na razpolago in je cenejša, to je ob sobotah, nedeljah in ponoči.

Tak način proizvodnje jekla so pred nami uvedli Japonci, uveljavil se je tudi že povsod tam, kjer je elektrika draga.

Čeprav je naprava UHP bistveno močnejša od katerekoli stare peči, se zaradi nje priključna moč železarni ne bo povečala, ampak celo zmanjšala, saj nadomešča kar tri peči – dve 40-tonski in 25-tonsko. Zaradi hitrih šarž (čas taljenja se razpolovi) je njena zmogljivost tolikšna, da bo obratovala le v časih, ki za energijo niso kritični. Zato ne bo obremenjevala slovenskega distribucijskega sistema, temveč mu bo celo pomagala, in stroški železarni za elektriko se bodo lahko bistveno znižali.

Novemu načinu dela se bodo morali prilagoditi jeklarji in valjarji na težki progi. UHP bo obratovala čez teden od 21. do 6. ure ter neprekinjeno v soboto in nedeljo. To ne pomeni, da bodo jeklarji delali samo v tem času. Na delu bo-

do po tri izmene; dnevne bodo imele nalogo pripraviti vse potrebno za intenzivno nočno proizvodnjo in pospraviti za njo. Težka proga bo valjala ponoči sproti, kolikor dopušča njena zmogljivost, ostale ingote pa bodo odlagali v proste peči in jih valjali dopoldne.

Kot je povedal direktor Jeklarne mag. Alojz Rozman, je za tak način dela do konca leta dovolj naročil, za naprej pa jih bo treba pravočasno pridobiti. Ob UHP obratuje tudi 10-tonska peč v stari topilnici.

»Naprava UHP je bila nared za zagon že konec poletja, vendar si predstavniki dobaviteljev – firma Fuchs (peč), AEG (regulacija), Spectro (kontejnerski kvantometer) in Industry Transformer (transformator) – zaradi vojnih raz-

smo z večdnevni zamikom dali v pogon odpraševalno napravo. Ta bo odpravila onesnaževanje zraka, ki je spremljalo proizvodnjo v jeklarni 2 že dolga leta in tudi poskusni zagon UHP.

V imenu jeklarjev bi se želel zahvaliti vsem, ki so sodelovali pri uresničevanju projekta UHP, izvajalcem, ki so napravo zgradili in usposobili za obratovanje – delavcem Hidromontaže, Metalne, Gradisa, Kograda in domačega ETS – ter strokovnjakom investicijskega razvoja, ki so vse od začetka bdeli nad projektom in omogočili, da je končan tako, da je v ponos vsem železarjem.

Mojca Potočnik

INŠTITUTOV NE POTREBUJEMO (?)

Tako reče marsikateri direktor, ko razlaga, kako si predstavlja prihodnost svojega obrata. »Nepotrební inštitut« v železarni so laboratoriji – kemijski, mehaniški in merilni.

Ali lahko posamezni obrati obstajajo brez njih, je vprašanje zase, gotovo pa je, da napredovati ne morejo, sploh pa bi z njimi kmalu padlo ime Železarni Ravne.

Tudi laboratoriji so namreč pri nedavni presoji pripomogli k odlični Revizorji oceni Metalurgije. Zato smo vodjo Službe za kemijo dipl. inž. Jerico Jamer vprašali, kaj meni o upravičenosti takega obsega in organiziranosti laboratorijev, kot jih imamo v železarni.

»Laboratoriji so dobili pri jenskem auditu zelo dobro oceno. Dejavnost smo pri nas na način, kakršnega predpisuje evropski standardi, začeli organizirati že pred 15 leti, pod vodstvom inženirja Šipka. Laboratorijski postopki so tako zapleteni in jih je toliko, da jih ni mogoče imeti samo v glavi, temveč moramo imeti

vse zapisano. Za usklajenost dela z dokumentacijo pa pri teh standardih in presojah tudi gre.

Očitke, da je dejavnost naših laboratorijev preširoko zastavljena, poslušamo v železarni že, odkar se proizvodni rezultati znižujejo. Dejstvo pa je, da naše delo ni odvisno od količine proizvodnje, temveč od njene raznovrstnosti. V železarni delamo jekla po 400 do 450 rednih predpisih, ker pa zaradi pomanjkanja dela sprejemamo vsakovrstna naročila, je treba za polovico narejenih šarž upoštevati še posebne predpise. To bremeni predvsem delo laboratorijev. Laže bi bilo, ko bi bile izredne šarže vnaprej predvidene. Ker niso, se na posebne preiskave ne moremo pripraviti. To pa nam v razmerah, ko se moramo boriti za vsako delovno sredstvo, saj dobimo le najnujnejše, npr. tisto, brez česar bi jeklarna obstala, povzroča velike težave. Razen tega moramo upoštevati, da opravljamo analize na zastarelih,

v veliki meri že izrabljenih in amortiziranih napravah, zaradi česar porabimo za enako delo več časa in materiala, kot bi ga na sodobnih aparatih.

Ker si Železarna Ravne postavlja za zgled organiziranost v firmi Böhler, smo se tudi predstavniki ravnstkih laboratorijev želeli prepričati, kakšna je njihova laboratorijska dejavnost. V začetku novembra smo bili na obisku pri Böhlerju dr. Đorđe Dobi, dipl. inž. Berta Grešovnik, mag. Henrik Kaker, mag. Darja Oblak ter iz Službe za kemijo dipl. inž. Jože Žlof in jaz. Z zadoščenjem lahko povem, da imajo laboratorije (vsaj kemijskega) približno enako organizirane kot pri nas. Sorazmerno delovnim nalogam in opremljenosti je tudi število ljudi.

Za kemijski laboratorij pri Böhlerju je značilno, da ima deset in več let mlajšo opremo kot mi, analizirajo pa bistveno ožji program proizvodnje jekel in nimajo livarne, predelave in tudi raziskav za ekolo-

gijo ne delajo. Zaposlenih imajo 41 ljudi, nas je trenutno 60; nekaj se jih bo v kratkem upokojilo, nekaj jih je stalno v bolniški, nekaj pa na čakanju. Kar smo pri Böhlerju videli in zvedeli, me je razveselilo. Prepričali smo se, da si dela ne zmišljujemo, ampak delamo tisto, kar je za kakovostno proizvodnjo potrebno in za njeno izboljševanje nujno.

Mojca Potočnik

NAŠE DELO V OKTOBRU

V oktobru smo dosegli 43,0 odstotka predvidenega plana skupne proizvodnje, kar v kumulativni znaša 52,2 odstotka. Za 4410,4 tone prodanih izdelkov smo iztržili 334,2 milijona SLT, kar je v povprečju 75,78 SLT na kilogram. Od tega smo na domačem trgu prodali 2267,2 tona izdelkov v vrednosti 145,5 milijona SLT, izvozili pa 2143,2 tona v vrednosti 188,7 milijona SLT oz. 3,9 milijona dolarjev.

PROBLEMATIKA PROIZVODNJE

V Jeklarni so oktobra izdelali 5459,7 ton elektro jekla in 57,29 ton EPŽ jekla. Proizvodnja je bila razpolovljena, ker so peči pričele obratovati šele 18.10.1991. Tako pozno so pričeli z delom zaradi pomanjkanja cevne opeke. Nabavljeno staro železo je slabe kvalitete, preveč voluminozno in s preveliko vsebnostjo oligoelementov (predvsem Cu), kar podaljšuje dobavne roke in veča število šarž, ki jih ne morejo prodati. Na zalogo so naredili 87,15 ton, iz zaloge prodali 55,08 ton, tako da imajo sedaj na zalogi še 606,75 ton jekla.

Oktobra so iz Valjarne odpremili 4510 ton materiala (3170 ton eksterno). Načrtovano količino so odpremili z velikimi napori, saj Jeklarna zaradi pomanjkanja livne opeke kar tri tedne ni obratovala.

Proizvodnja v Jeklovleku je bila oktobra rekordna, saj je bila v letošnjem letu najvišja. Izstopa predvsem proizvodnja vlečenih in luščenih proizvodov, ki je bila zaradi vložka na skladišču za okrog 100 odstotkov večja od planirane. V Jeklovleku apelirajo na Pripravo dela Valjarne, da bi vsak mesec zaključili predvideno količino, ki jo je treba uslužnostno preluščiti za naslednji mesec, saj bi se s tem izognili nepotrebnim intervencijam in naduram.

V Kovačnici imajo še vedno velike težave pri pridobivanju

naročil, saj naročila z domačega trga še vedno upadajo. Do konca leta imajo le še za 616 ton naročil, od tega le 300 ton eksternih. Kljub pomanjkanju naročil se pojavlja zaostanki pri dobavah kupcem. Vzroki za to pa so pomanjkanje in slaba kvaliteta vložka. Zaloge gotovih proizvodov ostajajo še naprej kritične – 1340 ton v adjustaži Kovačnice ter 332 ton v špediciji, zaradi drobljenja naročil pa se večajo tudi zaloge ingotov.

Poslovanje Strojov v mesecu oktobru ocenjujejo kot dokaj uspešno (fakturirana realizacija – 76 milijonov SLT), vendar imajo še vedno težave zaradi pomanjkanja naročil.

Zaradi okvare strojev so imeli v Nožih 264 ur zastojev – 40 ur na brušenju rezine in 224 ur na brušenju ploščine. Na grobi mehanski obdelavi (rezkanje, skobljanje, struženje) pa so imeli za 104 ure zaostankov. Tudi v Nožih še vedno primanjkuje naročil, in sicer največ za program brzo-reznega orodja – žag in nožev za pločevino.

V Vzmetarni tudi v oktobru ni bilo dovolj naročil, neresen pa ostaja tudi problem pri dobavi žleznega materiala iz Valjarne.

PROBLEMATIKA UVOZA

Kljub številnim problemom smo v oktobru uvozili rezervnih delov ter repromaterialov za okoli 1,2 milijona dolarjev. Zaradi popolnega izpada jugoslov. tržišča smo morali v oktobru uvažati še druge repromaterialne - FeMn carbure, sinterdolomit, bentonit in ognje-vzdržne materiale. Zaradi vse večjega pomanjkanja gotovine, kar nam slovenski kupci ne morejo zagotavljati rednega plačevanja z učinkovitimi sredstvi, ampak le s kompenzacijami, se ponovno pojavlja problem plačila carin in carinskih dajatev.

PRODAJA NA DOMAČEM TRGU

Valjarna je v oktobru imela 57,8 odstotka načrtovane proizvodnje in 86,2 odstotka vrednostne realizacije. Količinska proizvodnja je upadla predvsem zaradi zapiranja trga v drugih republikah in zastojev v Jeklarni.

Kovačnica je v oktobru dosegla 50,4 odstotka načrtovane proizvodnje in 79,7 odstotka vrednostne realizacije. V odpremi je bilo pripravljenih okoli 250 ton kovanega jekla, vendar zaradi prekinjenih trgovinskih tokov odprema iz železarne ni bila možna.

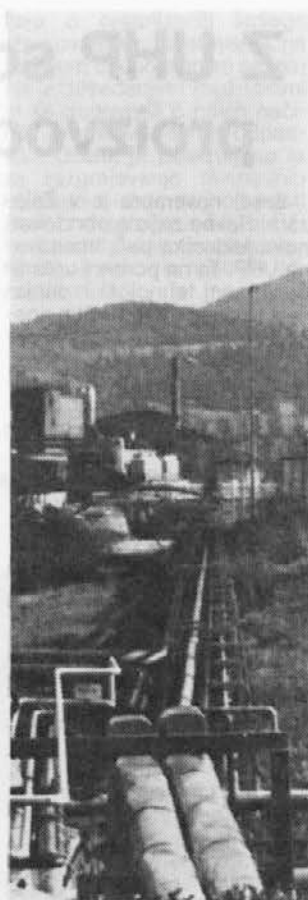
Jeklovlek je v oktobru dosegel 75 odstotkov načrtovane proizvodnje in 90,7 odstotka fakturirane realizacije. Na žičnih strojih je bilo veliko zastojev (1296 ur).

Orodjarna je na domačem trgu v primerjavi s planirano proizvodnjo za pretekli mesec dosegla le 21,7 odstotka količinske proizvodnje in s tem 26,9 odstotka vrednostne realizacije. Planirane realizacije niso dosegli zaradi neresenega plačilnega sistema z drugimi republikami. V špediciji je ostalo 6 ton materiala.

Stroji so na domačem trgu dosegli 54,7 odstotka vrednostne realizacije. Zastavljenih ciljev v preteklem mesecu niso dosegli predvsem zaradi razmer na Hrvaškem in blokade transportnih poti. Zaradi tega se kljub izrednemu prizadevanju večajo zaloge v špediciji.

Noži so na domačem trgu v primerjavi s planirano proizvodnjo za pretekli mesec dosegli 62 odstotkov količinske proizvodnje in s tem presegli vrednostno realizacijo za 46,1 odstotka. Razlika med količinsko in vrednostno realizacijo je nastala zaradi upoštevanja borznega tečaja DEM.

Pnevmatični stroji so na domačem trgu v oktobru dosegli 30,8 odstotka planirane proizvodnje in 31,9 odstotka vrednostne realizacije. Zaradi

trenutne nejasnosti pri carinjenju blaga na meji s Hrvaško je ostalo za okoli 1,6 milijona SLT blaga nefakturirane.

Vzmetarna je v oktobru dosegla 65,7 odstotka planirane proizvodnje in 76,5 odstotka vrednostne realizacije. Načrtovane proizvodnje niso dosegli zaradi splošnega pomanjkanja naročil in izpada naročila za TAM.

ODSOTNOSTI

V oktobru je bil delovni čas izkoriščen 72,36 odstotno. Odsotnosti so znašale 27,64 odstotka in so bile razporejene tako:

– letni dopust	9,31 %
– izred. plač dopust	0,48 %
– bolezni	6,76 %
– druge plač. odsot.	10,99 %
– neplač. odsotnos.	0,10 %
SKUPAJ	27,64 %

Op. Med drugimi plačanimi odsotnostmi je največ čakanja na delo doma.

Ure v podaljšanem delovnem času so znašale 0,50 odstotka in so bile glede na september nižje za 0,21 odstotka. Največ nadur so imeli v Orodjarni (2,49 odst.) in v Jeklovleku (2,14 odst.), sledijo: TSD – 1,98 odst., Koncern – 1,06 odst., Pnevmatični stroji – 1,03 odst., Stroji – 0,99 odst., ETS – 0,65 odst. in Jeklovlarne – 0,60 odstotka. Vsi ostali obrati pa so imeli odsotek ur v podaljšanem delovnem času pod 0,50 odstotka.

ODSOTKI DOSEGANJA NAČRTOVANE PROIZVODNJE

	SKUPNA PROIZVODNJA TON		ODPREMA TON		FAKTURIRANA REALIZACIJA SLT		IZVOZ \$		IZVOZ SLT		DOMAČI TRG SLT	
	oktober	zbir oktober	oktober	zbir oktober	oktober	zbir oktober	oktober	zbir oktober	oktober	zbir oktober	oktober	zbir oktober
JEKLARNA	36,5	51,4	78,9	97,4	368,7	190,9	72,9	71,0	291,1	114,2	454,6	275,8
JEKLOLIVARNA	66,7	69,2	48,3	114,5	69,6	27,5	21,7	101,9	36,2	129,0	107,8	107,8
VALJARNA	42,9	49,3	39,9	48,3	114,5	69,6	27,5	21,7	101,9	36,2	129,0	107,8
JEKLOVLEK	78,9	59,8	58,4	50,8	178,9	94,8	78,7	55,2	271,1	95,1	111,5	94,7
KOVAČNICA	36,2	51,8	20,1	60,2	96,4	99,2	101,3	71,1	253,6	111,9	57,6	96,0
SK. METALURGIJA	41,4	53,3	39,7	83,3	135,7	100,6	47,1	37,1	163,4	61,2	116,2	128,2
TSD	32,8	56,8	27,5	53,4	149,4	120,1	31,2	119,2	208,4	179,8	41,5	10,7
ORODJARNA	67,3	86,1	40,9	86,6	99,1	89,7	61,6	55,2	315,2	104,3	41,6	85,8
STROJI	33,9	42,3	26,3	40,7	104,6	56,5	27,5	25,9	101,1	42,6	116,9	105,2
NOŽI	106,9	86,7	44,7	76,9	169,2	100,8	51,4	68,1	208,9	109,9	117,1	88,7
PNEVMATSKI STROJI	44,8	71,0	23,0	69,0	44,8	88,3	22,4	56,3	91,1	76,0	32,9	91,4
VZMETARNA	103,2	108,5	85,2	106,3	169,8	122,3	75,6	58,2	306,1	102,1	142,7	126,4
SK. PREDDELAVA	50,9	59,9	36,8	56,6	122,3	85,4	37,1	55,7	145,7	87,2	84,1	82,6
SKUPAJ	43,0	52,2	39,4	80,5	132,0	103,5	42,2	46,1	154,7	73,7	110,8	131,2

UČIMO SE TUJE JEZIKE

V tečajih je 280 delavcev železarne

Ko je sošolec, dipl. inž. fizi-ke, s službo v Ljubljani, sluša-telj kranjske menedžerske šo-le, na letošnji obletnici mature rekel, da dajo starši otroku največ, če ga naučijo tuje je-zike, se večina z njimi ni strinjala, češ da je več še mnogo kaj drugega, predvsem pa to, da vzgojiš otroka v poštenega človeka.

Kaj je torej največ oz. koli-ko je vredno, če znaš katere-

ga od tujih jezikov? Čeprav je vprašanje precej prozorno, smo ga med drugim v pogo-voru o tujih jezikih v železarni postavili tudi profesorici nemščine in angleščine Ireni Lajmiš, ki dela v železarni kot prevajalka, ukvarja pa se tudi s poučevanjem nemškega je-zika. Zdaj uči nemščino tri skupine tečajnikov.

Odgovorila je, da je lahko vse, kar daš otroku, pomem-bno, pač odvisno od tega, kaj je komu cilj. Njej se to ne zdi največ, čeprav pa učenja jezi-ka pri otroku ne gre zanemar-jati. Kdor zna jezik, mu je la-že pri študiju, pri delu, pri spo-znavanju ljudi, šeg, kultur, na-vezovanju stikov, vzpostavlja-nju mostu med narodi. Sicer pa je idealna kombinacija zna-nje tujega jezika in strokovno znanje.

ZNANJE TUJIH JEZIKOV V ŽELEZARNI

Lajmiševa ocenjuje, da v železarni veliko zaposlenih do-oro obvlada tuje jezike ustno, pisno manj. Večina jih je zelo dobro podkovana pri strokov-nih izrazih, manj pri splošnih. Zato strokovnjaki pomoč pre-

vajalk največkrat iščejo, če je treba ustno dogovorjeno spravi-ti v vsebino in tisto zapisati. Tako so v železarni največje potrebe po pisnem prevaja-nju. Mnogo je manjših sprot-nih prevodov, redno pa se prevajajo tudi zahtevnejša besedila, razne pogodbe, plačila, tehnologije.

Ustno znanje tujih jezikov, ocenjuje Lajmiševa, je pri za-poslenih, ki imajo opravka s tujci, na nivoju, saj imajo tako z jezikom živi stik.

POMEN TEČAJEV

Tečaji so po mnenju Irene Lajmiš pozitivni, sploh za tiste, ki že imajo predznanje, pa tu-di za začetnike, saj jih to pri-vede do razmišljanja o po-membnosti znanja tujih jezi-kov. Seveda je treba ločiti te-čaje po stopnjah, obsegu zna-nja, itd., za vse pa velja, da so učinkoviti, če ima tečajnik z jezikom stik tudi še po teča-ju. Jezik je treba negovati, sploh tuji, ker se izredno hitro pozablja, bolj kot vse drugo. Zato se ga je najbolje učiti v situaciji. Jezik je namreč tudi izredna logika, ni učenje na pamet. Zato nekdo jezik zna,

ko ga ohranja spontano in ko pride pri njem spontano do av-tomatizacije znanja.

Lajmiševa meni, da bi bilo idealno, če bi po tečajih v železarni ljudem omogočili imeti stik z jezikom vsaj dve uri tedensko. To bi lahko bili nekakšni debatni krožki, vaja v govorjenju, izražanju.

ZADOVOLJSTVO S POUČEVANJEM TEČAJNIKOV

Kot je povedala Irena Laj-miš, smo Slovenci v primerja-vi z drugimi narodi talentirani za učenje jezikov, mogoče za-radi načina artikulacije. Tudi voljo do učenja opaža na svo-jih tečajnikih, je pa bil pri za-četnikih problem »prvič zini-ti«. Zdaj je vse v redu, sluša-telji so resni. Si pa želi, da bi v železarni izdelali program učenja tujih jezikov, prilagojen potrebam železarne – od be-sedišča do strokovnosti. Tako bi bilo njihovo znanje potem pri delu bolj uporabno.

Za enega od prihodnjih Fu-žinarjev bomo zbrali nekaj iz-jav udeležencev tečajev.

Helena Merkač

Beseda organizatorjev

Bernarda Mori, strokovna delavka v Izobraževanju:

»Tako obsežno učenja tujih jezikov v železarni še nismo kdaj zastavili. Spoznali smo, da znanje jezika sploh ni več le prednost za uveljavljanje v poslovnem svetu, pač pa je nujnost za sodobno poslovno okolje, ki terja fleksibilno zna-nje. Za Slovence pa je danes znanje tujega jezika tudi pogoj za ohranjanje – v kontekstu slovenske pomladi.

Novim zahtevam se bosta morali najprej prilagoditi pro-dajni in menedžerski kader, zato je železarna zanj zastavi-la posebno usposabljanje, v katerega okviru je tudi učenje tujih jezikov.

Seveda pa se tečajev zdaj ne udeležujeta le ti dve vrsti kadrov, pač pa tudi tisti, ki se pri svojem delu tako ali druga-če srečujejo s tujimi jeziki. Vseh prijavljenih je bilo 395, vendar šele potem, ko je bil razpis objavljen v Novicah. Pri prvotnem zbiranju kandidatov prek vodij je bil odziv dosti manjši.

Pri razporejanju v skupine smo upoštevali dela, ki jih kan-didat opravlja – strokovna, vodstvena, prodajni inženirji, tajnice večjih obratov. Priza-devali smo si oblikovati ho-mogene skupine glede na sta-rost, izobrazbo in delovno me-sto. Skupaj je nastalo 11 sku-pin, v njih pa je skupaj 280 slušateljcev: v začetnem tečaju nemščine je 6 skupin po 15, 17 oz. 18 slušateljcev (učijo Marina Rojnič, dipl. org., Irena Lajmiš, prof., in Bernarda Izak, prof.), v nadaljevalnem nemš-kem pa je ena skupina 16 te-čajnikov (učí Irena Erjavec, prof.).

Pri začetni angleščini so tri skupine po 11, 15 in 18 slušateljcev, od tega sta dve sku-pini t.i. osvežitveni (učijo: WI-ZARD, studio za učenje tujih jezikov, ter Milena Forstner, prof.). Je tudi začetna fran-coščina z 9 slušatelji (učí Cve-tka Logar, prof.).

Posebni skupini sta CP – poslovna komunikacija za vo-dstvene in vodilne delavce in CK – poslovna komunikacija

za komercialiste. Tečaj vodi mag. Silvija Borovnik, prof., gre pa za intenzivno 35-urno izobraževanje 13 udeležencev.

Pri organizaciji tako obsež-nega izobraževanja ni bilo ma-lo težav, od teh, da je bila in-dividualna presoja znanja pri-javljenih velikokrat nekorektna, premalo samokritična, da so se nekateri posamezniki prijavili za učenje več jezikov hkrati, pa je bilo termine tež-ko uskladiti, da je bilo težko najti zadosti ustreznih preda-vateljev itd.

Kljub temu so zdaj tečaji v polnem teku.

So od 35- do 50-urni, slušateljci plačajo del sami. Spo-mladi se bodo pričeli še za tiste skupine, ki zdaj niso prišle na vrsto, tudi za ita-li-janščino. Načrtujemo pa še, da bi oblikovali posebno sku-pino, ki bi se učila po me-todi AVS, po avdiovizualni su-per memory metodi po načel-ih sodobne sugestopedije. Gre za učenje jezikov s tehni-kami sproščanja, ko je s suge-

stivnim posredovanjem snovi možno vplivati na bistveno večjo sposobnost koncentracije, in se tako snov trikrat hitreje naučiti.

Množično učenje jezikov v železarni ne bo muha eno-dnevnic, ampak bomo skuša-li na tem kontinuirano delati.

OSKRBA Z ENERGIJO V OKTOBRU 1991

V oktobru je bila dobava zemeljskega plina reducirana od 29. 10. od 13. ure do 31. 10. do 13. ure, in sicer na porabo 6.000 Sm³/h. Dobava ostalih energentov je bila v redu.

Oskrba porabnikov s primarno kot tudi s sekundarno energijo je bila v oktobru normalna, prav tako pa tudi proizvodnja in oskrba s sekundarnimi energenti (izjema je le komprimirani zrak). Redukcijo zemeljskega plina smo nadomestili v kotlarni z mazutom, v tehnologiji pa s propan-butanom.

Zaradi okvare (strojeloma) zračnega kompresorja SVK 6001 (JAGER) in ER 9/1 (ATLAS) pa smo imeli probleme s pridobivanjem komprimiranega zraka. Izpad teh dveh kompresorjev smo sicer nadomestili z zračnim kompresorjem termomeccanica, ki je namenjen za proizvodnjo kisika, in z mobilnim zračnim kompresorjem FAGRAM. Kljub temu pa je bilo komprimiranega zraka nekajkrat premalo oziroma nismo mogli zagotoviti potrebnega tlaka na zrakovodnem omrežju. Zaradi obratovanja zračnega kompresorja termomeccanica za potrebe proizvodnje komprimiranega zraka smo imeli izpad proizvodnje kisika, zato smo morali kisik nabaviti v Tovarni dušika Ruše, in sicer 62.500 kg.

V prvi polovici oktobra smo pričeli z rednim ogrevanjem bivalnih in poslovnih prostorov v železarni in mestu Ravne. Sproti smo odpravljali vse okvare, ki so se pojavile pri zagotovitvi na napravah in omrežju centralne kurjave. Opravljena pa so bila še druga dela na podlagi naročil od Komunalnega in Stanovanjskega podjetja na področju centralne kurjave in plinovodnem omrežju.

Poleg oskrbe porabnikov z energenti in izvajanja raznih aktivnosti v železarni smo v oktobru zbrali še 69 m³ emulzije in iz nje pridobili 7.500 kg odpadnega olja za kurjenje. Skupno pa smo ga zbrali 8.900 kg. Zbranega je bilo tudi 2.240 kg odpadnega nitro razredčila, ki ga bomo z destilacijo prečistili.

Ing. Ferdinand Kotnik

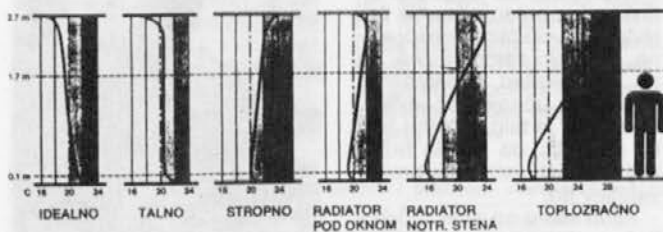
VARČEVANJE Z ENERGIJO

DO 30 % PRIHRANKA PRI TALNEM OGREVANJU

Poleg klasičnega ogrevanja z radiatorji se je pri nas začelo pojavljati talno ogrevanje, ki ga po svetu že s pridom uporabljajo. Kljub nedvomnim prednostim talnega ogrevanja slišimo vedno nove predsodke, zlasti od ljudi, ki niso seznanjeni z osnovnim principom delovanja in ki talnega ogrevanja še niso občutili.

KATERE POMISLEKE IMAMO

Cevi so položene v tlaku in jih ne vidimo. Bojazen je, da bodo začele puščati, kar povzroči velik strošek za popravilo.

Proizvajalec plastičnih cevi TOTRA iz Ljubljane garantira kvaliteto cevi za 50 let, vse ostalo je odvisno od strokovnega polaganja cevi, dajanja v obratovanje in regulacije.

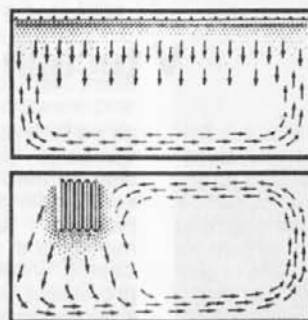
KJE UPORABLJAMO TALNO OGREVANJE

Tam, kjer je višina prostora velika oziroma v kombinaciji s klasičnim ogrevanjem (ogrevanje kopalnice, WC-ja, hodnikov).

Večinoma si, ko slišimo za talno ogrevanje, predstavljamo, da so tla v takih prostorih topla, kar pa ne drži povsem. Če z dlanjo potipamo pod, nimamo občutka, da je topel, temveč čutimo, da ni hladen. Temperatura površine kože je med 27

in 28°C, najvišja dovoljena temperatura površine tal je 29°C, pa še ta je potrebna samo v času najnižjih zunanjih temperatur.

UDOBNOSTI PRI TALNEM OGREVANJU

Shema 2

Iz sheme 1 je razvidno, kako se temperatura v prostoru pri različnih višinah spreminja oz. vidi se, da ima talno ogrevanje idealni temperaturni profil po celi višini.

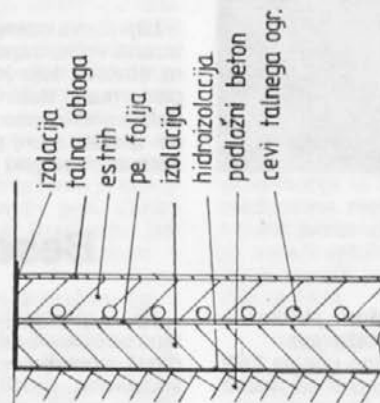
Iz sheme 2 se vidi, kako zrak kroži v prostoru pri radiatorskem ogrevanju in pri talnem ogrevanju. Tudi iz tega se vidi idealno pokrivanje toplote po celotnem prostoru.

PRIHRANEK ENERGIJE

Največja prednost talnega ogrevanja je prihranek energije, po podatkih do 30 %. Zaradi tega sklepamo, da se bo tudi pri nas razširilo, saj energija postaja vsak dan dragocenejša.

POLAGANJE CEVI

V prejšnjem obdobju so se uporabljale jeklene ali bakrene cevi, sedaj se večinoma uporabljajo plastične cevi firme TOTRA iz Ljubljane.

Prerez talnega ogrevanja

Cevi polagamo v obliki polža. Izračun toplotnih izgub in projekt talnega ogrevanja nam povesta, koliko cevi in s kakšnim razmikom jih je treba položiti. Razdelilna omara z razdelilci je sestavni del opreme. Montirana je podometno in opremljena z ventili in odzračniki. Po končanem polaganju sledi polnjenje in odzračevanje ter preizkus s hladnim vodnim tlakom na 6 barov v trajanju 24 ur. Med polaganjem estriha je treba zagotoviti, da ostanejo vsi registri pod tlakom 2 bara ves čas polaganja.

Po 28 dneh lahko pričnemo s polaganjem podov na estrih. Možna je uporaba vseh talnih oblog, razen klasičnega parketa in ladijskega poda. Na koncu opravimo še topli preizkus in regulacijo sistema.

VAŽNO: vstopna temperatura vode v sistem talnega ogrevanja je največ 55°C.

OBLOGA	Debeline mm	Estrih nad temenom cevi (mm)
Itison	2 - 3	25
Keramične ploščice	8	25
Marmor ali kamnite ploščice	10	10
Samoestrih	30	30

Robert Jamšek

Kakovost ni nekaj, ampak je vse - tudi v Predelavi?

Scenarij je približno naslednji: Železarne v jugoslovanskih republikah bodo propadle, propada tudi mogočna vzhodna črna metalurgija. Zahodni Evropi bo tako dana priložnost, da prazne trge zapolni s svojimi jeklarskimi izdelki. V okviru te Zahodne Evrope bomo tudi mi.

Zdaj se v Železarni Ravne za to pomembno mesto pripravljamo po svojih najboljših močeh. Kot zahteva Evropa, urejamo mnoga področja, predvsem tudi kakovost. Za uspehe pri tem že imamo dokaze. Eden najpomembnejših je prav gotovo Renaultov - Revozov avdit z oceno A za Metalurgijo. To je odlično, toda: v drugi diviziji železarne, v Predelavi, smo pri urejanju zadev s področja kontrole dve leti za Metalurgijo!

Kako zaskrbljujoč je lahko ta podatek? Od kod takšna zamuda? Kako tečejo dejavnosti in sploh o zagotavljanju kontrole kakovosti v Predelavi, v tem našem okoli 1500-članskem kolektivu, o tem smo se pogovarjali z dipl. inž. Dušanom Pahorjem, vodjo oddelka Kontrola kakovosti v Predelavi.

»Od kod torej na vašem področju takšna zamuda?«

»Jasno je, da je tudi pri nas prisotno novo gledanje na kakovost, da kot ostali tudi mi delamo po nekem programu zagotavljanja kakovosti in da se zdaj temu ustrezno organiziramo, res pa smo pri izvajanju aktivnosti za Metalurgijo. To je zaradi tega, ker smo potem, ko je kontrola v železarni prenehala biti skupna, na področju zagotavljanja kakovosti najprej začeli delati v Metalurgiji. Zanj je bilo več usposobljenih ljudi. Poleg tega pri naših kupcih, razen pri Revozu, vprašanje dokumentov do zdaj še ni bilo postavljeno.«

»Ali je po vašem mnenju v nekem podjetju sploh smiselno imeti več sistemov zagotavljanja kakovosti?«

»Eno in drugo je možno, mi smo se odločili in razdelili na metalurški in mehanski del. Menim, da ni napačno, če smo ločeni, četudi nas združuje isti prostor, ista ograja. Lahko se nas obravnava kot drugo, samostojno podjetje. Je pa seveda absolutno smiselno - in tako smo se tudi dogovorili - da so nekatere funkcije združene. Nismo mislili bi npr. bilo, da bi si mi ustvarjali lastne

laboratorijske zmogljivosti za kontrolo lastnosti materialov. Tudi na področju vhodne kontrole smo tesno povezani.«

»Kljub temu, da je Metalurgija pred vami, pa vi tudi že beležite nekaj pozitivnih premikov?«

»Izdelana imamo dosjese kakovosti za sprednji in za-

Dušan Pahor

dnji stabilizator. V zaključni fazi je dosje za torzijsko vzmet, hkrati pa smo začeli z aktivnostmi na področju izdelave poslovnika kakovosti. Žal pa bomo najbrž morali to delo za kratek čas prekiniti zaradi napovedanih, a zaenkrat še nepoznatih organizacijskih sprememb, saj je pisanje dokumentov o kakovosti tesno vezano na poimenovanja v organizaciji.«

»Najbližje certifikatu, ki je končno potrdilo, da je neko podjetje usposobljeno za kakovostno proizvodnjo, so menda Noži?«

»Noži so že pred leti delali sami svoj poslovnik kakovosti, ko so imeli o tem še zelo malo znanja. Zdaj, po novih usmeritvah, so se lotili izdelave na novo. Je pa poslovnik osnovni dokument za pridobitev certifikata.«

»Ne glede na predvideno reorganizacijo: kakšen bo sistem zagotavljanja kakovosti v Predelavi in ali bodo med vašim poslovnikom in tistim v Metalurgiji kakšne bistvene razlike?«

»O razlikah težko govorim, ker naš poslovnik šele nastaja. Zajeli bomo enake vsebi-

ne, razlike pa bodo nastale zaradi upoštevanja organizacijskega vidika. Pogojene bodo s trenutno organiziranostjo v Metalurgiji in pri nas itd. Manj ko je naše stanje dokumentirano, več dela bomo imeli.«

Sicer pa imamo v načrtu, da bi celotno Predelavo pokrili z enim poslovnikom, znotraj tega pa bi se posvetili kakovosti posameznih izdelkov.«

»Če je poudarek na celovitem obvladovanju kakovosti, kakšen pa potem ostaja sploh še pomen kakovosti posameznega izdelka?«

»Eno z drugim je strašno tesno povezano. Brez kakovostne organizacije, brez vsakodnevne kakovostnega ravnanja, upoštevanja pravil itd. - kar je vse zajeto v poslovniku - je zelo težko doseči kakovostni izdelek.«

»Kakšen pomen pripisujete novemu sistemu zagotavljanja kakovosti glede na to, da imate v Predelavi zelo veliko zgolj dodelavnih opravil?«

»Za Predelavo so zelo značilna naročila po zahtevah in po dokumentaciji kupca. Vsa individualna proizvodnja je takšna. Pri teh dodelavnih poslih, čeprav jih tako skoraj ne moremo več imenovati, ker je nekaj materiala tudi domačega porekla, je še toliko bolj važno, da imamo informacijske, poslovne in vse druge točke razdeljene tako, da točno vemo, kaj mora kdo storiti. To naj bi prav s poslovnikom, tem temeljnim dokumentom, ki opredeljuje sistem upravljanja s kakovostjo, uredili.«

»Na kakšni stopnji kakovosti so izdelki Predelave danes, ko zastavljamo sistem zagotavljanja kakovosti na novo?«

»Potrebe po izboljšanju stanja vsekakor so. Z doseženim nivojem in s stabilnostjo doseganja kakovosti nikakor ne moremo biti zadovoljni. Tu moramo zastaviti vse moči v vseh strukturah, da se to stanje popravi. Do neakovosti prihaja zaradi različnih razlogov. Po mojem osebnem gledanju je na področju mehanske predelave danes problem predvsem pretok informacij. Ni stalnih poti in zagotovila, da bodo vsi v verigi, ki proizvodnjo ustvarjajo, te informacije dobili. Drugi problem pa izhaja iz narave čla v mehanski obdelavi. Tu si ljudje včasih jemljejo pravico, da si

iščejo poti do cilja sami, zunaj organiziranih poti in navodil, medtem ko je ta pot v Metalurgiji veliko bolj obvezujoča. Zaradi tega je lahko pri nas stabilnost kakovosti manjša in ugotavljanje vzrokov za neakovost težje - ker ni nujno, da se je delalo, kot je bilo predpisano. Pričakujemo, da bomo s poslovnikom te stvari uredili, da bo prinesel večje spoštovanje proizvodne dokumentacije.«

»Ali se slučajno že zdaj kažejo potrebe po dosjeju kakovosti za kakšen izdelek?«

»Zahteve po dosjeih kakovosti za posamezne izdelke smo prevzeli z ljudmi iz Revova. Predvideni so le za tiste izdelke, za katere jih bo kupec zahteval, in pa za tiste, za katere bomo sami ugotovili, da je pri njih problematika tako pereča, da jo je nujno treba rešiti. V Predelavi imamo takšne izdelke. Npr. stiskalnice, ta naš izredno zahteven izdelek, ki mu je treba zagotoviti tudi servisiranje. Tu čutimo potrebo, da bi naše delo bolj dokumentirali kot do sedaj, s tem pa dosegli izboljšanje kakovosti.«

Drugi takšen občutljiv izdelek so valji, za katerega smo že začeli izdelovati dokumentacijo.«

»Pri uvajanju novega pojmovanja kakovosti imajo službe kakovosti nedvomno pomembno vlogo. Ocenjujete, da si je vaša v Predelavi že pridobila mesto, kot ji gre?«

»Ko je ob zadnji reorganizaciji nastala Kontrola kakovosti Predelave, so nekateri obrat le s težavo sprejeli to obliko organizacije kontrole - zaradi tega, ker bi še naprej želeli sami v isti osebi odločati o proizvodnji in o kakovosti izdelkov. S tega vidika so ljudje iz Kontrole še vedno pod določenimi pritiski.«

»V Metalurgiji se že na zunaj vidi, da se intenzivno ukvarjajo s kakovostjo. Povsod visijo parole, napisi v smislu - kakovost ni nekaj, je vse, pri vas pa...?«

»Tudi mi imamo parole že pripravljene in jih bomo vsak čas dali v uporabo - četudi spominjajo na prijeme iz preteklih dob. A tako zahteva poslovnik - tudi napisi izhajajo iz njega.«

»Hvala za razgovor.«

Helena Merkač

EVROPSKA POT KAKOVOSTI

Letos je bilo v Železarni Ravne že več predavanj o kakovosti. Center za zagotavljanje kakovosti in Oddelek za izobraževanje sta jih organizirala za vodstvene delavce, ki so za uveljavitev kakovosti v podjetju prvi odgovorni. Presojevalci Revoza, ki so konec septembra in v začetku oktobra ocenjevali zagotavljanje kakovosti v Metalurgiji, pa so priporočili, da bi začeli osveščati in izobraževati za kakovost vse delavce v železarni.

Zato objavljamo tudi povzetek predavanja o kakovosti, ki ga je imel **mag. Zoran Lekić** v železarni 24. oktobra 1991.

V prvem delu predavanja je Lekić osvetlil razvoj sistema kakovosti v svetu in pri nas, v drugem je predstavil sistem standardov ISO 9000, v tretjem pa prikazal pot do mednarodnega certifikata.

OD KONTROLE DO CELOVITEGA ZAGOTAVLJANJA KAKOVOSTI

V času obrtne proizvodnje posebna kontrola izdelkov ni bila potrebna – kakovost se je enačila z imenom obrtnika.

Kontrolor kakovosti je dobil svoje mesto v industrijski proizvodnji, kjer je imel nalogo ločevati dobre in slabe izdelke. Pozneje se je kontrola razširila na postopke izdelave in začeli so uvajati službe za kontrolo kakovosti. S širitvijo proizvodnje so se uveljavile statistične metode kontrole, ki so jih v 60. in 70. letih nadomestili s totalno kontrolo kakovosti, kjer je s povezavo med marketingom, razvojem, tehnologijo, nabavo, proizvodnjo, kontrolo, prodajo ter trgom sklenjen **krog kvalitete**.

V 80. letih se je zaradi vsestranskega razvoja informatike in drugih služb pomen služb za kakovost na videz omajal, vendar so se zaradi internacionalizacije tržišča problematika in kakovostne zahteve močno povečale.

Zahodne proizvajalce je presenetil japonski prodor v svet. Analitiki so ugotovili, da so Japonci prehiteli ostali svet zato, ker pri njih **glavni direktor aktivno odgovarja za zagotavljanje kakovosti v podjetju**, ker imajo zelo veliko inovacij in izboljšav in ker je v izobraževanje vključen vsak delavec.

Po japonskem vzoru so v zahodnih podjetjih začeli uvajati **sistem upravljanja s kakovostjo** – TQM (total quality management), kjer vodenje podjetja enačijo s skrbjo za kakovost.

V tem sistemu si v podjetju

postavijo **cilj**, ki ga hočejo doseči s tem, da najprej **oceni stanje** v podjetju, izdelajo **plan izboljšav**, poskrbijo za **izobraževanje** vseh zaposlenih, uvedejo **timsko delo** na vseh ravneh, začnejo spreminjati proizvodnjo in poslovanje z **izboljšavami in inovacijami**, **vgradijo kakovost v poslovni in proizvodni proces** ter **kvantificirajo ukrepe, ki so za dosego cilja potrebni**.

Kako doseči cilj? Generalni direktor naj izbere tim in ga zadolži, da opravi določene naloge. Člani tima naj dajo naloge svojim podrejenim in tako naprej do zadnje instance. Določiti je treba roke, do kdaj se morajo pokazati rezultati.

Moto vse te dejavnosti je **spremeniti in znova spreminiti** vse, in to z angažiranjem možganskega potenciala vseh. Zagotavljanje kakovosti ni nikoli končano.

Za spodbujanje prizadevanja ustanavljajo v razvitih državah različne nagradne sklade, podeljujejo priznanja, ki dobitnikom odpirajo okna v svet. Evropska fondacija Quality management organizira strokovne simpozije o kakovosti, na katerih predavajo generalni direktorji velikih in priznanih firm, posebna letna srečanja prireja tudi Evropska organizacija za kakovost. Pomembna spodbuda za uvajanje kakovostne proizvodnje so certifikati, ki jih zahtevajo že mnogi kupci, izdajajo pa posebne, za to pooblašene firme. Veliko motivacijo da tudi odločitev podjetja, da se poteguje za nagrado, saj dobre posledice prinaša že sama nominacija, da o zmagi ne go-

vorimo.

V Sloveniji smo v 60. in 70. letih že veliko naredili za uveljavljanje kakovosti. Žal so se marsikje ustavili pri formalnostih. Z dosežki smo bili prehitro zadovoljni, zato smo začeli nazadovati.

Zavedati se moramo, da se bo projekt Evropa 92 uresničil, četudi še morda ne prihodnje leto. Morali se mu bomo pridružiti, tako da bomo delali v skladu s skupnimi standardi in pravili poslovanja.

ZAKAJ STANDARDI

Po letu 1987 se v Evropi vse bolj uveljavlja zahteva Evropske skupnosti, da bi celotna industrija poslovala in proizvajala po enotnih standardih. Izdelali so serijo standardov ISO 9000 (od ISO 9001 do ISO 9004), ki urejajo zagotavljanje kakovosti na vseh ravneh in v vseh fazah proizvodnje in poslovanja.

Standardi ISO 9001 predstavljajo model zagotavljanja kakovosti v fazah konstruiranja in razvoja, proizvodnje, vgradnje in servisiranja; ISO 9002 urejajo zagotavljanje kakovosti v fazah proizvodnje in vgradnje; ISO 9003 obravnava končno kontrolo in preizkušanje; ISO 9004 obsegajo navodila za vodenje sistema kakovosti in elemente sistema kakovosti.

Standardi pokrivajo vsa področja celovitega zagotavljanja kakovosti v podjetju. Urejšajo politiko in organizacijo kakovosti, pripravo proizvodnje v najširšem pomenu besede (konstrukcija, tehnološka in operativna priprava); sistematično urejšajo odnose z doba-

vitelji in kupci; določajo lansiranje, zbiranje in shranjevanje podatkov in dokumentacije; zagotavljajo celovito obvladovanje vseh neustreznosti, ki nastanejo od zamisli do končne oblike izdelka, z informatiko, dejansko rešitvijo in z ukrepi za izboljšanje stanja; določajo organizacijo in izvedbo občasnih in sistemskih notranjih presoj kakovosti; urejšajo in animirajo za množično izobraževanje in strokovno izpopolnjevanje delavcev.

Z uporabo standardov podjetje doseže zmanjšanje stroškov za kakovost – povečajo se preventivni stroški, bistveno pa se zmanjšajo stroški neuspele proizvodnje, delavci so motivirani in usposobljeni za boljše delo; ker je vse definirano in načrtovano, poteka proizvodni proces umirjeno in zato bolj učinkovito ter pravilno. Napake se sproti odpravljajo in raven kakovosti se zvišuje v celotnem podjetju. To mu omogoča pridobitev mednarodnega priznanja kakovosti – certifikata.

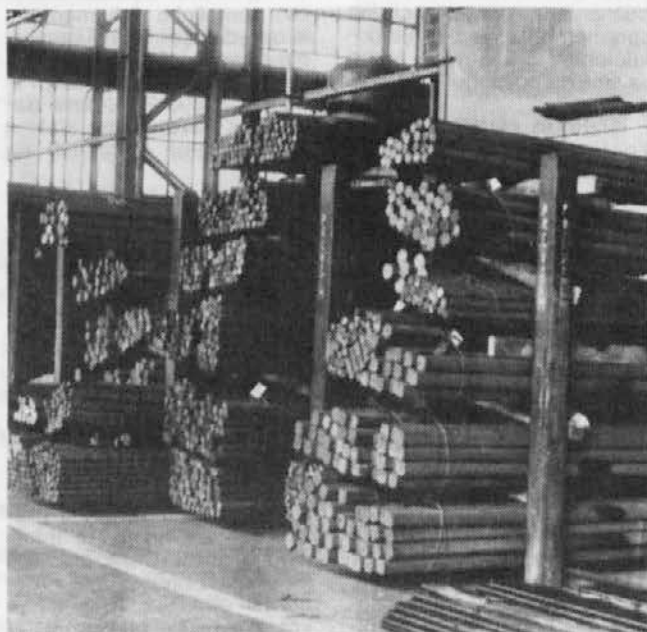
POT DO CERTIFIKATA

Leta 1989 so v Evropski skupnosti oblikovali način certificiranja v podjetjih, v različnih državah so ustanovili institucije, ki izdajajo podjetjem potrdila o ustreznosti kvalitete z mednarodno prizanim znakom. Nam je blizu firma Biro Veritas (BVQI), ki zaposluje strokovnjake z različnih jezikovnih območij (med njimi je tudi mag. Lekić), kar je pri avditiranju velikega pomena, ker odpadejo jezikovne barriere.

Za certifikat zaprosi podjetje, pooblaščen predstavnik institucije pa pregleda poslovnik kakovosti, oceni zagotavljanje kakovosti v celotnem poslovnem in proizvodnem procesu, določi korektivne ukrepe, če ugotovi nepravilnosti. Ko so neustreznosti odpravljene, se avdit ponovi, če niso, presojevalec določi dodatne korektivne ukrepe. Ko so izpolnjeni vsi pogoji (lahko so že ob prvem avditu!), institucija izda certifikat, ki velja tri leta, vendar vsakih šest mesecev opravi kontrolni pregled.

V času, ko vse več evropskih kupcev zahteva zagotovljeno kakovost, se podjetjem splača pridobiti mednarodni certifikat. Čeprav so stroški visoki, je to veliko bolj ugodno, kot da se v podjetju vrstijo presoje posameznih poslovnih partnerjev.

Povzela Mojca Potočnik

IZ NAŠIH KRAJEV

KRAJEVNE TEME V SKUPŠČINSKIH KLOPEH

Teme iz naših krajev nemalekkrat obravnavajo tudi na sejah skupščine občine Ravne. Iznašajo jih posamezni poslanci, očitno tisti, najbolj povezani s svojo bazo, oz. tisti, ki imajo posluh za krajevno problematiko in hkrati čut odgovornosti do sokrajanov.

Med drugimi so takšni poslanci gotovo Janez Gorenšek iz KS Kotlje, Mira Gerdej iz KS Holmec, Maks Večko iz KS Dobja vas ter Herman Čepelnik iz KS Trg – Ravne.

Poglejmo, kaj sta za svoje kraje vprašala Janez Gorenšek in Mira Gerdej na oktobrski seji skupščine in kakšne odgovore sta prejela.

Janez Gorenšek je ponovno izpostavil varnost prometa na cesti Ravne – Kotlje. Cesta je posebej nevarna za otroke, ki hodijo v šolo na Javornik. V imenu krajanov je zahteval, da se zagotovi brezplačen prevoz otrok v šolo. Vprašal je tudi, kdaj bo narejena peš pot Ravne – Kotlje.

Odgovor vodje odseka za KCG pri SO Ravne:

Peš pot Ravne – Kotlje je v občini Ravne prednostna naloga, saj zdaj vsi pešci, ki jih na tej relaciji ni malo in so predvsem šolobvezni otroci, hodijo po regionalni cesti. Pot naj bi gradili etapno. Ze letos naj bi sklad stavbnih zemljišč občine Ravne za I. fazo do Brdinj zagotovil 350.000 SLT, vendar 70 % teh sredstev ni bilo možno zbrati. Podjetja namreč niso plačevala nadomestil za uporabo stavbnega zemljišča. Zdaj iščejo sofinancerje, tudi republiško upravo za ceste.

Izbirali so med tremi trasami peš poti:

a) od Javornika po severnem pobočju doline Kotuljke, 20 – 50 m od regionalne ceste, od Javornika do Kefrovega mlina bi šla po gozdu

b) vzporedno s cesto bi bil pločnik

c) pot bi potekala ob dolini Kotuljke, delno po poteh, ki so že.

Komisija za tehniško urejanje prometa pri svetu za preventivo in vzgojo v cestnem prometu SO Ravne in republiška uprava za ceste sta končno sklenili, da bodo od priključka Kefrov mlin do križišča Brdinje naredili pot in kolesarsko stezo, sicer pa se ob Kotuljki naredi pot, ki bo imela funkcijo sprehajalne in rekreacijske poti. Dela naj bi končali do konca letošnjega leta.

Mira Gerdej je vprašala, kdo je dolžan postaviti avtobusna

zavetišča in kdo vzdrževati tista, ki že stojijo.

Odgovor vodje odseka za KCG pri SO Ravne:

Za gradnjo avtobusnih zavetišč so odgovorne krajevne skupnosti. V preteklem obdobju so v svojih programih iz sredstev po sprejetih sporazumih o zagotavljanju sredstev za delovanje KS in iz sredstev samoprispevkov KS in drugih virov zagotavljale gradnjo zavetišč.

Ker so dozdajšnji viri po novi zakonodaji o javnih financah ukinjeni, naj bi po novem sredstva za gradnjo in vzdrževanje zagotavljali v programu sklada stavbnih zemljišč, v postavitvi komunalna infrastruktura v KS.

Mira Gerdej je vprašala tudi, kaj bo s stražnicama v KS Holmec. KS bi ju imela za svoje potrebe.

Odgovor sekretarja SO Ravne:

Vlada RS je določila način začasnega reševanja uporabe teh objektov. Lastništva med objekti ne bodo spreminjali, dokler ne bo opravljena delitvena bilanca med Slovenijo in JA.

Nekatere objekte bo uporabljala slovenska vojska (TO), druge pa bi oddali najboljšim ponudnikom.

Na teh izhodiščih je izvršni svet sklenil, da bo objavil razpis za oddajo stražnic v občini Ravne v najem (razen stražnice v Koprivni, ki jo bo uporabljala TO). Začasna uporaba stražnic bo tako določena na osnovi razpisa, z najemnino pa naj bi zagotavljali vzdrževanje objektov do končne odločitve o lastništvu.

P.S.: Pri splošnih, nekonkretnih odgovorih na delegatska vprašanja – da so takšni, sploh ni redkost – je pričakovati, da bodo vprašanja o njih na skupščini še večkrat izpostavljena. To bo odgovorne v končnem gotovo prisililo k ukrepanju.

H. Merkač

KAŠELJ – POSLEDNJI OPOMIN

V vsakdanjem življenju pogosto srečamo otroka ali odraslega, ki dražeče kašlja. Če tak kašelj traja že tedne ali celo dalj in je ob tem še bolnik videti blede, utrujen, neješč, čuti bolečine v prsih, ima težave pri dihanju ali je hripav, potem je treba takega bolnika čimprej napotiti k zdravniku specialistu. Kašelj ni bolezen, ampak nespecifičen znak bolezni.

Je zaščitni refleks, ki teži k očiščenju dihalnih poti od dražečih snovi, bronhialnih izločkov itn.

Je lahko zgodnji in edini znak bolezni (npr. pri tumorjih), ali pozni (tuberkuloza). Lahko je znak lahkih in nenevarnih bolezni ali pa alarm za težko bolezen.

Poznamo več vrst kašlja. Lahko je suh, rezek in neproduktiven, ker bolnik nima sputuma (pljunka). Lahko je globok, vlažen in produktiven, ko bolnik izpljuje srednje veliko ali veliko sputuma. Nastopa lahko v napadih (oslovski kašelj). Ponavljajoč, s piskanjem v prsih, je najpogostejši pri astmi.

Močan in pogost kašelj moti predvsem bolnikovo spanje, ga utruja in slabi. Pogosto ga spremljajo še bruhanje, neješčnost in glavobol. Vzročni dejavniki so številni, nekateri pogostnejši, drugi redkejši. Najpogostejši vzrok so vnetja dihalnih poti, in to od sluznice nosa do najmanjših sapnic v pljučih. Vzrok je v draženju sluznice zaradi kopičenja bronhialnih izločkov.

vajo dražeče tudi snovi, npr. saje, dišave kemikalij, ogljikov monoksid... Ne smemo pozabiti na tobačni dim, ki je tudi vzrok, da se mnogim kadilcem prične dan s suhim kašljem, ki ni tako nedolžen, kot se zdi. Pogosta posledica tega je emfizem (povečanje) pljuč.

Med redkejšimi vzroki omenimo prirojene ali pridobljene srčne napake, ki povzročajo zastoj krvnega obtoka v dihalih, tumorji prsnega koša, ki pritiskajo na dihalne poti in živce. Tudi nekatere bolezni prebavil so povezane s kašljem. Pogosto pokašljevanje je lahko posledica nevrološke bolezni ali psihičnih problemov. Šele z ugotovitvijo vzroka za kašelj se lahko lotimo uspešnega zdravljenja. Glede na vzrok in vrsto kašlja uporabljamo različna zdravila.

Za zdravljenje suhega, dražečega kašlja (pogosto je vzrok virus) uporabljamo antitusike. To so sredstva, ki kašelj pomirijo, saj tak kašelj bolnika slabi in utruja.

Kadar je kašelj produktiven z obilico izločkov, so potrebni ekspektoransi in dihalna fizioterapija. Ekspektoransi so sredstva, ki okrepijo, pospešijo in olajšajo izkašljevanje. K dihalni fizioterapiji pa pristevamo dihalne vaje, forsirano izkašljevanje in vibracijsko masažo prsnega koša.

Pri bakterijski okužbi dihal moramo uporabiti antibiotike. Ker so lahko prisotni različni vzroki istočasno, mora biti takrat tudi zdravljenje večstransko.

Ne pozabite: povsem običajen kašelj je lahko zadnji opomin!

Milena Jelen
Zdravstveno varstvo

KULTURA

GRAFIKE STOJANA BREZOČNIKA

(Otvoritveni govor v Likovnem salonu na Ravnah
22. 11. 1991)

Dela likovnega pedagoga Stojana Brezočnika niso bila velikokrat na ogled. Brezočnik je ob svojem pedagoškem delu sicer vseskozi slikal ter se zadnjih deset let intenzivno posvetil tudi grafiki, le odločitve, da svoje stvaritve tudi javno razgrne, so prihajale bolj poredko. Zdi se, da pedagoško delo potrebuje celega človeka, ker uspešnemu likovnemu pedagogu velikokrat ob delu z mladimi zmanjka elana še zase. Lastno ustvarjanje mu pomeni le lovljenje trenutkov in nešteto pretrganih idej, nedorečenosti pač, ki jo ob pomanjkanju kontinuitete gradnje osebnega likovnega sloga pogosto opazimo. Tako potrebuje likovni pedagog več časa, da se mu izkristalizira ideja, potem pa nastane ustrezno likovno delo. Velikokrat zato likovni pedagog uporablja tehnike, ki jim omogočajo kar najhitrejšo realizacijo likovnih zamisli. Izbirajo med risarskimi tehnikami, tehnikami akvarela ali gvaša, malokrat se odločajo za oljno slikarstvo, še redkeje za grafične tehnike, tisti, ki kiparijo, pa so sploh redki.

Stojan Brezočnik pa je našel čas, voljo in dovolj ustvarjalnega agensa, da je tudi sam spregovoril v likovnem jeziku. Tokrat je pred nas razgrnil serijo grafik, ki so vse narejene v za grafiko najznačilnejši govorici črno-belih odnosov ter šele potem postanejo zgovorne v formalnem ter vsebinskem smislu. Gre za cikel linorezov, nastalih v osemdesetih letih, ki pomenijo nadaljevanje Brezočnikovih listov, zasnovanih še na Pedagoški akademiji pri prof. Bojanu Goliji. Pri tem je Brezočnik izrazil figurativni, saj ga zanimajo predvsem človeške grupacije in še zlasti fiziognomije ljudi. Tako reče v voljno ploščo linoleja, kjer včasih stilizirani rezi – črte delujejo prej kot zapisi ekspresivne izraznosti, kot pa zreduciran svet realnosti. Preplet sklenjenih in prekinjenih črt je smelo zarezal v površino ne glede na format, ki ga je avtor vedno obvladoval. Najsi gre za velike formate ali za – na trakovke omejeno – t.i. secesijsko kompozicijo, je vedno prisoten pristen grafikov rokopolis.

Brezočnik si je drznil poseči tudi v samo ploščo, jo grobo obtesati, kar vse je dalo končnemu učinku dramatično formo. Munchovsko občutje teh grafičnih listov pa se je

drugod spet oddaljilo do take mere, da lahko govorimo o liricnem ciklu. Gre za upodobitev figur, združenih v kompozicijah, največkrat dvojicah, ki jih je grafik poimenoval literarno (npr. Dve duši). Ta cikel je obeležil devetdeseta leta in jih tudi zaključil, potem pa je Brezočnik posegel po novi tehniki. Tehnika suhe igle mu je prinesla nova odkritja in nove izrazne možnosti. Na bakreni ali aluminijasti plošči je grebel z iglo; tako so nastali likovni zapisi, za katere so značilne nežne, najfinejše poteze z možnostjo deskriptivne obravnave najdobjih detajlov, ob tem pa je pod njegovo roko postala tehnika suhe igle prav igriva. Karakteristične neostre konture je izrabil za mehčanje izpovedi. S posebnimi učinki, ki jih dajejo sence, nastale zaradi izpraskanih grebenov, se je poigral

v iskanju ustrezne prezentacije nenavadnega, a nadvse zanimivega motiva – upodobitvah »suih rož«. Brezstebelna kompava-carlina acaulis, po slovensko ji pravimo bodeča neža, je motiv, kjer ne gre za klasično tihožitje ali cvetlični motiv, temveč pomeni v mnogočem tudi simbolično dejanje. Poezija teh »ostrih« rož kaže dvojnost tako likovne, kot vsebinske rešitve, ki ji odlično sledi tudi izbrana tehnika. Neugledne in neprivlačne travniške rastline se pač ne morejo meriti z zahtnim cvetjem, prav zato pa zanimajo Stojana Brezočnika. Čeprav je vse to rastlinje upodobil z botanično natančnostjo, mu je vdahnil več kot to, kar se kaže tudi v ilustracijah, ki jih je Brezočnik prispeval k verzom pesnice Milene Cigler (knjiga je izšla pri zasebni založbi Kolar v Slovenj Gradcu). Pesmi in ilustracije so zbrane v knjigi z naslovom Regratov cvet in se med seboj zlivajo ob hudomušni, a hkrati trpki realnosti pesmi in likovne podobe s pretanjenim poslušom za koroško krajino ter ljudi, ki tukaj živijo.

Milena Zlatar

MLADI O SLOVENIJI

Ob mesecu knjige (15. oktober – 15. november) smo v Koroški osrednji knjižnici spet pripravili nagradni natečaj za naše mlade bralce iz vse Mežiške doline. Letos so pisali in risali na temo »MOJA SLOVENIJA«. Naslov je bil aktualen, tematsko povezan tudi z razstavo knjig o Sloveniji, ki je bila v prostorih Koroške osrednje knjižnice na ogled skoraj ves november, mladi pa so razpis dodobra izkoristili in v

knjižnico je prispelo stopetdeset prispevkov. Ti so bili večinoma literarni, veliko pa je bilo tudi likovnih.

Vse prispevke smo razstavili v Pionirski knjižnici Leopold Suhodolčan Ravnah, tako da so si jih lahko ogledali in prebrali vsi, ki obiskujejo to knjižnico.

9. novembra smo za vse udeležence natečaja v Pionirski knjižnici pripravili srečanje. Ob kulturnem programu, na katerem so sodelovale učen-

ke z OŠ Prežihov Voranc Ravnah in učenec OŠ Franjo Golob Prevalje, ob Zdravljici in ob poslušanju učencev, ki so brali svoje prispevke, smo preživel prijetno sobotno dopoldne.

Osemnajst učencev je za svoje delo prejelo tudi lepe knjižne nagrade.

Nagrajeni so bili:

Jerneja Plešivčnik, Romana Vožič, Izidor Jamnik (OŠ Kotlje),

Tone Dretnik, Alja Klančnik, Dejan Kotnik (OŠ Koroški jeklarji Ravnah),

Urška Dolinšek, Valentina Ofič (OŠ Prežihov Voranc Ravnah),

Katja Šumah, Jože Plevnik, Miran Kovač, Nataša Pšeničnik (OŠ Franjo Golob Prevalje),

Katarina Aplinc, Barbara Ljubojevič, Jerneja Radovič (OŠ Miloša Ledineka Črna),

Helena Dretnik, Vanja Amon (OŠ Franc Pasterk-Lenart Mežica),

Mojca Pšeničnik, Ravnah.

Nagrajenim še enkrat čestitamo, pa tudi vsem ostalim udeležencem za številne prispevke.

Upamo in želimo tudi, da se prihodnje leto ob mesecu knjige in ob novem literarnem natečaju spet srečamo.

D. Molnar, Koroška osrednja knjižnica Ravnah

KULTURNA KRONIKA

Od 7. do 15. novembra je bila v Koroški osrednji knjižnici Dr. Franc Sušnik na Ravnah razstava knjig **Moja domovina Slovenija**. Na ogled so bila temeljna dela o Sloveniji in Slovencih, o lepotah dežele in dosežkih duha. Posvečena je bila mesecu knjige in samostojnosti Slovenije. Na otvoritvi je pel Oktet TRO.

8. novembra je bila v Črni volilna konferenca **ZKO Ravnah**. Predstavniki kulturnih društev so med drugim spregovorili o težavah v društvi in vzrokih zamiranja ljubiteljske dejavnosti v naših krajih.

22. novembra je Koroško mladinsko gledališče Studio 90 organiziral koncert **Ukrajinskih kozakov** v hotuljski cerkvi.

Od 22. do 30. novembra je bila v Likovnem salonu na Ravnah razstava grafik **Stojana Brezočnika**. Na otvoritvi je pel Milan Kamnik.

22. in 23. novembra so bile v okviru lutkovnega abonmaja po vseh krajih Mežiške doline predstave igrice **Kdo je napravil Vidku srajčico**. Po Levstikovi povestici jo je priredila Helena Zajc, gostovalo je lutkovno gledališče Jože Pengov iz Ljubljane.

M.P.

PREBRALI SMO ZA VAS

KAKO POMLADITI STARO GOSPO

Trideset let Forme vive

Forma viva na Slovenskem se ob letošnji tridesetletnici srečuje z dvema pojavoma. Prvi je nedvomno v znamenju priznanja vsem, ki so v teh treh desetletjih vzpostavili kiparski simpozij na štirih deloviščih, drugi pa je v obliki velikega vprašaja. Kam in kako naprej?

Vrnimo se v čas, ko sta kiparja Janez Lenassi in Jakob Savinšek prinesla idejo o Formi vivi iz St. Margaretha, kjer danes že stoji več kot sto skulptur, ki so jih postavili kiparji iz vsega sveta. Le dve leti po njenem znanstvu s Karlom Prantlom so v Seči pri Portorožu zazvenela dleta na belem istrskem kamnu in istega leta so zapele sekire in žage v krakovski hrast v Kostanjevici na Krki. Tri leta za tem, leta 1964, so stale prve jeklene skulpture na Ravnah na Koroškem in 1967. leta betonske v Mariboru.

V treh desetletjih je na vseh štirih deloviščih slovenske Forme vive 256 umetnikov po-

stavilo 260 skulptur, in to v nepretrganem časovnem procesu, kar je edinstven primer v svetu. Ne gre le za število, za kvantiteto. V mislih imam štiri velike muzeje na prostem, čeprav bi lahko tako imenovali le dva, in sicer Sečo in Kostanjevico, kajti Ravne in Maribor nimata skulptur na enotnem prostoru.

Kakor so skulpture velika in neprecenljiva dragocenost, tako predstavljajo tudi zahteven projekt vrednotenja, ustrezne valorizacije prostora, vzdrževanja ter navsezadnje novega iskanja vsebinskih in organizacijskih zamisli koncepta, ki mora po treh desetletjih doživeti določene spremembe.

Forma viva je sedaj brez dvoma v krizi. Tudi zaradi tega, ker je bil doslej preveč v ospredju model »skupnega razmišljanja«, in to za vsako ceno. Sedanji koordinacijski odbor bo predlagal, da bi obdržali skupno ime, delovišča pa bi bila organizirana avto-

nomno, glede na okolje, možnosti in druge dejavnike, ki so pogoj za smotno delovanje.

Forma viva bo torej ostala, toda spremenjena, kar se navsezadnje za vstop v četrto desetletje tudi spodobi.

(Drago Medved, Kako pomladiti staro gospo, DELO, Sobotna priloga, 9. novembra 1991)

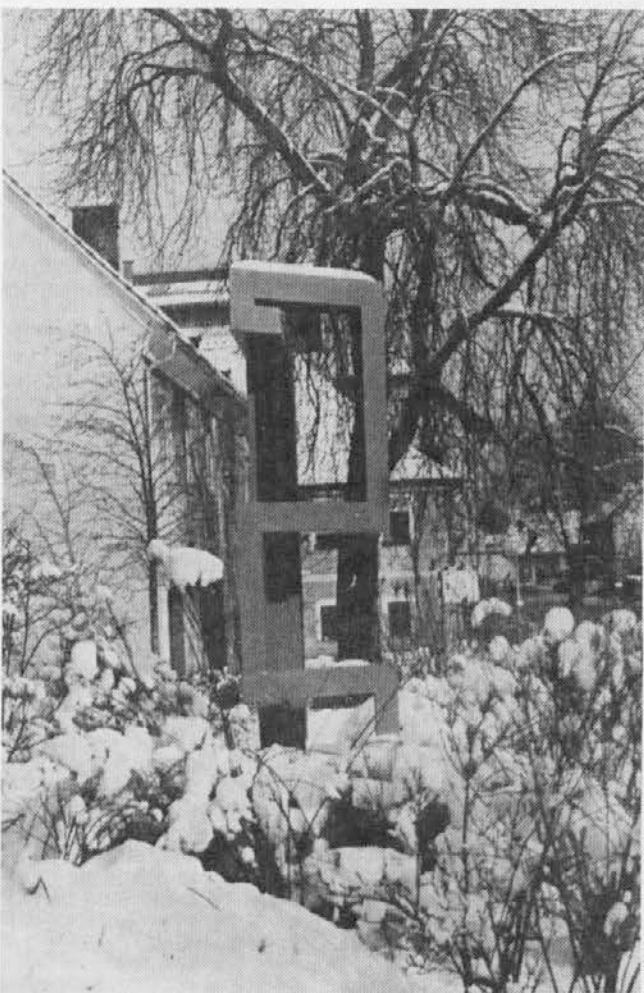

NOVE KNJIGE V KOROŠKI OSREDNJI KNJIŽNICI RAVNE

- Abortus – pravica do izbire?!. – Ljubljana, 1991
 Brate, T.: Lokomotive bohinjske železnice. – Maribor, 1991. – (Kulturni in naravni spomeniki Slovenije; 177)
 Buskin, R.: John Lennon. – Lincolnwood, 1991
 Chevrolet Chronicle. – Lincolnwood, 1991
 Cizej, D.: Govedoreja. – Maribor, 1991. – (Veliki priročniki; 15)
 Deset dni vojne za Slovenijo. – Ljubljana, 1991
 Dihanje – pot k zdravju. – Ljubljana, 1991
 Dolhar, R.: Romanje v Julijce. – Maribor, 1991. – (Domače in tuje gore; 35)
 Enciklopedija nepojasnjenega. – Ljubljana, 1991
 Gaia, modri planet. – Ljubljana, 1991
 Gamulin, G.: Slavko Šohaj. – Zagreb, 1991. – (Likovne monografije)
 Gerkman, V.: Astrologija, veda o značaju in usodi. – Ljubljana, 1991
 Hatje, G. – H. Wiskamp: Wohnstil und Design. – Stuttgart..., 1991
 Jaguar, Performance and Pride. – New York, 1991
 Jelko Kacin – veliki zmagovalac. – Maribor, 1991
 Kordemski, B.A.: Matematične uganke. – Ljubljana, 1991. – (Z logiko v leto 2000)
 Lakein, A.: Kako obvladati čas. – Ljubljana, 1991
 Lidell, L. – Narayani – G. Rabinowitch: Joga. – Ljubljana; Zagreb, 1991
 Lokar, M. – B. Mohar: dBasellPlus. – Ljubljana, 1991
 Maksimovič, M.: Tiskovna konferenca, specifičen pristop. – Ljubljana, 1991
 Michel Europa – Katalog 1991/92–Ost. – München, 1991
 Michel Europa – Katalog 1991/92–West (1. knj.: A–L, 2. knj.: M–Z). – München, 1991
 Mikuž, J.: Podobe Gallusovega časa. – Ribnica, 1991
 Opstad, G.: Norway. – New York, 1991
 O'Toole, C. – A. Raw: Bees of the World. – London, 1991
 Paul Gauguin. – Paris, 1988
 Pibernik, F.: Slovenski dunajski krog 1941–1945. – Ljubljana, 1991
 Pivko, L.: Proti Avstriji. – Maribor, 1991
 Pogačnik, J.: Kulturni pomen Slomškovega dela. – Maribor, 1991
 Poti do dela in zaposlitve. – Ljubljana, 1991
 Plas, R. van der: Mountain Bike. – Ljubljana, 1991
 Pravilnik o merilih in načinu za ugotavljanje vrednosti stanovanj in stanovanjskih hiš ter sistem točkovanja. – Ljubljana, 1991
 Rosandić, D.: Metodika književne vzgoje. – Maribor, 1991
 Sachs, H.: Toscanini. – Maribor, 1991. – (Veliki ljudje; 61)
 Schön, G.: Weltmünzkatalog 20. Jahrhundert 1991/92. – 23. rev. und erw. Aufl. – Augsburg, 1991
 Scott, J.: Vodnik naravne medicine za otroke. – Ljubljana, 1991
 Severna in Srednja Amerika, Veliki Antili. – Ljubljana, 1991. – (Dežele in ljudje)
 Stanovanjski zakon z uvodnimi pojasnili dr. Lojzeta Udeta. – Ljubljana, 1991
 Stopar, I.: Mesto Celje in njegovi spomeniki. – Maribor, 1991. – (Kulturni in naravni spomeniki Slovenije; 178)
 Sunčić, V.: Komisije za agrarne operacije 1885–1945. (1. del: A–K). – Ljubljana, 1991
 Toporišč, J.: Slovenska slovnica. – Pregl. in razšir. izd. – Maribor, 1991
 Trampuž, M.: Avtorsko pravo v praksi. – Ljubljana, 1991
 366 x Spiel und Spass. – Augsburg; München, 1991
 Undersea Warriors – Submarines of the World. – Lincolnwood, 1991
 W.G. Gillies a very still life. – Haddington, 1991
 Winfried Bornemann's gesammelte Briefmarken. – Hannover, 1991
 Zbašnik, D.: Mednarodne poslovne finance. – Maribor, 1991

V domoznanskem oddelku pa so nove naslednje knjige:
 70 let Gasilskega društva Pameče–Troblje. – Pameče; Troblje, 1991
 Svetovni slovenski kongres – Koroška. – Ljubljana, 1991
 Trdo zrno vztrajno klike. Ob petinšestdesetletnici Mežiške podružnice slovenskega planinskega društva in otvoritvi koč na Grohotu. – Mežica, 1991

Izbrala: Darja Molnar

REKREACIJA IN ŠPORT

ODBOJKA

Fužinarjevi odbojkarji so zelo dobro pričeli prvenstvo v novo ustanovljeni slovenski super ligi, potem ko so v domači dvorani premagali najprej Granit iz Slovenske Bistrice s 3:2 in nato presenetljivo še Pionir iz Novega mesta s 3:0. Zlasti odmevna je bila zmaga nad Pionirjem, ki velja skupaj z Viledo iz Maribora za enega od favoritov slovenskega državnega prvenstva. Toda v nadaljevanju našim fantom ni šlo vse po načrtu, saj so bili v naslednjih treh tekmah poraženi. Prav nesrečno so dve točki izgubili v 3. kolu proti Kamniku, saj so bili poraženi tesno s 3:2, odločilni peti niz pa se je končal 17:16 za gostitelje. Podobna usoda jih je doletela na naslednji tekmi na Ravnah. Odbojkarji Tovila Olimpije iz Ljubljane so zmagali s 3:2, potem ko se je zadnji, peti niz končal z zmago gostov s 16:14. Izgubljene točke so odbojkarji Fužinarja želeli nadomestiti v naslednjem kolu v

Novi Gorici, kjer pa so proti zadnjeuvrščnemu Salonitu zaigrali slabo in visoko izgubili kar s 3:0. V 6. kolu so bili Ravenčani prosti, zadnjo tekmo jesenskega dela prvenstva pa so igrali 7. decembra proti vodilni Viledi.

V enotni slovenski ligi za ženske so bile po 7. kolih od treh koroških ekip najboljše uvrščene Mislinjanke, ki so od šestih tekem štiri dobile. Igralke Mežice in Prevalj so zbrale polovico možnih točk od šestih tekem. V II. slovenski ligi vzhod so jesenski prvaki odbojkarji Vuzenice, ki so v zadnjem kolu doma premagali Mežico s 3:2. Odbojkarji druge ekipe Fužinarja, ki tudi nastopajo v tej ligi, so dobili le eno srečanje, in to doma proti Pomurju II. V ravninski ekipi, ki jo trenira Jože Meško, igrajo samo mladinci in kadeti.

NOGOMET

Naslov jesenskega prvaka v II. ligi Republike Slovenije so si po 13 kolih priigrali no-

gometaši Železničarja iz Maribora. Od treh koroških ekip so najboljše uvrščeni Dravogradčani na 2. mestu, saj so nogometaši Ojstrice osvojili le točko manj od Mariborčanov. Nogometaši Korotana s Prevalj so po odličnem začetku ob koncu prvenstva popustili in osvojili 6. mesto. Najslabše so se po prvem delu prvenstva uvrstili Slovenjgradčani, ki so 13. ali predzadnji in jih čaka spomladni težak boj za obstanek v ligi.

V medobčinski ligi na področju mariborske nogometne zveze so po prvem delu tekmovala v vodstvu nogometaši Pobrežja iz Maribora, Peca iz Črne je četrta, Radlje pa pete.

NAMIZNI TENIS

Končan je jesenski del prvenstva v prvi moški slovenski namiznoteniški ligi. V vodstvu so igralci kočevskega Melamina pred Petovio iz Ptuja, ekipa Fužinarja pa je šesta med desetimi ekipami. Varovanci

trenerja Vrečiča – Tušek, Sirovina, Bač, Senica in Vrčkovnik so dobili štiri dvoboje v prvem delu lige. Doma so premagali Vesno Zalog s 6:3 in Semedelo iz Kopra s 5:4, v gosteh pa še Kemičar z 9:0 in Krško s 5:4. Tako so zbrali 8 točk.

KOŠARKA

Košarkarji Koroške so v prvenstvu območne slovenske lige v 6 kolih trikrat zmagali in doživeli tri poraze. V gosteh so premagali Kungoto z 69:61, nato pa še doma Bistro Petelin z 88:84 in Lovrenc z 82:77. Porazeni so bili najprej v Šmarju pri Jelšah z 90:86, nato pa še v Staršah 83:73 in na Pragerskem 93:86. V 7. kolu so igrali doma z Radgono.

KEGLJANJE

Kegljači Fužinarja, ki so navedeni v I. slovenski ligi, so največje prijetno presenečenje prvenstva. V šestih kolih je ravenska moška ekipa premagala vse svoje tekmece tako doma kot v gosteh in zbrala 12 točk. Najpomembnejši sta bili vsekakor zmagi v Kranju in Postojni, kjer sta bila za uspeh najbolj zaslužna Silvo Belaj in Ivo Mlakar, ki sta podrla 955 in 920 oz. 906 in 916 kegljev. Seveda velja poudariti, da je vseskozi nastopala v odlični formi vsa ekipa, sicer tako dobrih rezultatov ne bi dosegli. Po presenetljivi, a zasluženi zmagi nad Triglavom v Kranju v 2. kolu so kegljači Fužinarja doma premagali še SCT Ljubljana, Domžale in Žalec, v gosteh pa Proteus v Postojni. Do konca jesenskega dela prvenstva so nastopili v Medvodah in Trbovljah ter doma proti Gorici.

Uspešno so v letošnje prvenstvo I. slovenske lige startale tudi kegljavke Fužinarja, ki jih vodi trener Stanko Prinčič. V šestih tekmah so bile le enkrat poražene, in to v Celju proti drugi ekipi EMO, sicer pa so premagale Korotan, Izolo, Slovan in Tekstino doma ter SCT Ljubljana v gosteh. V naslednjih treh tekmah so Ravenčanke gostovale v Slovenski Bistrici in v Trbovljah ter igrale doma z ekipo Slovenj Gradca.

V isti ligi nastopata še dve koroški ženski ekipi – Korotan s Prevalj in Slovenj Gradec. Po 6. kolu imajo kegljavke iz Slovenj Gradca 8 točk, Prevaljčanke pa 6. V II. slovensko ligo vzhod so se ponovno uvrstili kegljači Korotana, ki so v 5 kolih dvakrat zmagali. Na Prevaljah so premagali Ingrad Celje, na gostovanju pa Krško. V tej ligi prepričljivo vodi kegljači EMO Celje.

KOROŠKA JE POMAGALA ŠIBENIKU

V prvi polovici novembra so po vsej Mežiški dolini zbirali pomoč za hrvaške begunce, ki so se z ogroženih krajev zatekli na območje Šibenika. Pobudo za zbiranje je dal dipl. inž. Milovan Božikov, šibeniški rojak, zbiranje pa sta organizirali humanitarni organizaciji Karitas in Rdeči križ.

Karitas je vodil zbiranje oblačil, obutve, odev, hrane, higienskih potrebščin ter denarja po župnijah dekanije Dravograd, pridružile so se mu tudi nekatere ravenske trgovine – s košarami za Karitas – ter podjetja, ki so prispevala denar za nakup hrane. Rdeči križ je vodil zbiralno akcijo na šolah, kjer so mimo oblačil in obutve zbrali tudi precej igrač in šolskih potrebščin ter volne za po sili nezaposlene pregnane ženske.

Prevoz zbranega blaga je bil organiziran s pomočjo železarne, tako da je tovornjak šibeniškega Avtotransporta pripeljal na Ravne legure in elektrode iz tovarne TEF Šibenik, na Hrvaško pa se je vrnil z zbranim koroškim darom.

Pošiljko je v Šibenik spremljal pobudnik akcije Božikov, ki je sodeloval pri razdeljevanju pomoči in se na lastne oči prepričal, da je prišla v prave roke. Del pošiljke so prepustili šibeniškemu Karitasu, ki oskrbuje po 200 ljudi na dan, del krajevni skupnosti Stari grad, del so peljali v vas Neveste, ki je bila v napadu jugoslovanske vojske močno porušena, igrače in šolske potrebščine pa so večinoma razdelili otrokom, nastanjenim v hotelu Solaris.

Darovalcem Mežiške doline so se pisno zahvalile šibeniški humanitarni organizaciji Karitas in Rdeči križ ter krajevna skupnost Stari grad.

Mojca Potočnik

Ivo Mlakar

KADROVSKA GIBANJA

Konec novembra nas je bilo v Železarni Ravne 4615 zaposlenih.

Delovno razmerje so sklenili

METALURGIJA-JEKLARNA
ŠTUK Miran, talilec, pripravnik iz šole.

METALURGIJA - KOMERCIALA

DJURIĆ Suzana, ekonoms. ki tehnik, pripravnica iz šole.

PREDELAVA RPT
KORDEŽ Ljubica, PETEK Štefka, strojni tehnični, obe pripravnici iz šole.

PREDELAVA INDUSTRIJSKI NOŽI

ODER Majda oec., ekonomistka, iz druge DO.

TEHNIŠKI SEKTOR SGV
LEDINEK Igor, zidar, pripravnik iz šole.

UPRAVA, KADRI IN ORGANIZACIJA

PAVŠE Marko inž., inženir strojništva; NOVAK Andreja inž., inženir strojništva; VONČINA Davorin inž., inženir metalurgije, vsi pripravniki iz šole.

Delovno razmerje je prenehalo

METALURGIJA, JEKLARNA

KORDEŽ Peter, žerjavovodja; PANDEV Matjaž, met. tehnik, sporazumno z odpravnino; PEČNIK Simon inž., strokovni delavec, sporazumno; ANTLEJ Rajmund, skladiščni delavec, inv. upokojitev; PUŠNIK Cecilija, administratorka? Starostna upokojitev.

METALURGIJA, VALJARNA

MARINKOVIČ Rajo, žarilec; SPASOJEVIĆ Nikola, brusilec; ŽIVIĆ Radosav, brusilec, vsi sporazumno z odpravnino; OBLAK Jožica, met. tehnik; JELENKO Boris, valjavec, oba potek pripravništva.

METALURGIJA, JEKLLOVARNA

PORIĆ Esmer, čistilec met. izdelkov; CAUSEVIĆ Ismet, čistilec met. izdelkov, oba sporazumno z odpravnino; KALIŠNIK Anton, čistilec met. izdelkov, sporazumno; GROBELNIK Miroslav, livar - dosežena pok. doba (dokup); PETROVIČ Novo, čistilec met. izdelkov, umrl.

MARTIĆ Stipo, mizar; LAZIĆ Radojko, žerjavovodja, sporazumno z odpravnino.

METALURGIJA, TRANSPORT

TRAVAR Rafko, mehanik vozil, potek pripravništva.

PREDELAVA STROJ

ŠIPEK Peter, voznik viličarja, sporazumno z odpravnino;

GOSAR Franc, delovodja, inv. upokojitev; PETRIĆ Kristina, HABER Miloš, VIŠNER Darja, strojni tehnik; REZAR Simona, KAPEL Anica, PAVŠER Darja, brusilke; JUKIĆ Jernej, ključavničar, vse potek pripravništva.

PREDELAVA TSD

SIMANIĆ Dragomir, strugar, samovoljno.

PREDELAVA RPT

MATEČKO Josip, strojni tehnik; AMBROŽ Edvin, dipl. inž., dipl. inž. strojništva, oba sporazumno z odpravnino.

PREDELAVA KOMERCIALA

SFAKSI Marjeta, prodajna inženirka, sporazumno.

TEHNIŠKI SEKTOR ETS

GOLOB Vinko, električar, sporazumno; POBERŽNIK Darko, električar, sporazumno z odpravnino; SIMETINGER Vojko, VIŠNER Bogdan, ŠOPAR Robert - električarji, vsi potek pripravništva.

UPRAVA BIRO ZA VARSTVO DELAVCEV

VRHOVNIK Ivan inž., varnostni inženir, sporazumno z odpravnino.

UPRAVA ZAŠČITA

RACNIK Ida, čistilka prostorov, sporazumno z odpravnino.

UPRAVA KADRI IN ORGANIZACIJA

TRATNIK Ana, administratorka, sporazumno z odpravnino.

OE Zaposlovanje

ZAHVALE

V letu 1991 se poslavljam iz PE Stroj, kjer sem preživel tri desetletja in pol, ter želim celotnemu kolektivu Železarn Ravne srečo in kar največ delovnih uspehov.

Ivan Mlačnik

Ob boleči izgubi

HELENE PFEIL

se iskreno zahvaljujem vsem sosedom, sodelavkam, prijateljem in znanecem za darovano cvetje, denarno pomoč in tolažilne besede. Še posebej hvala za pomoč v najtežjih trenutkih vodji jedilnice pri Pnevmatiki Faniki Šuler, sodelavki Marjani Verneker, sosedu Vikici Mataija ter zakoncem Zadro. Hvala tudi g. kaplanu za lep pogrebni obred.

Žalujoča hčerka Olga z družino

Ob boleči izgubi moža in očeta

LEOPOLDA PETANA

se zahvaljujem govorniku in g. župniku za lepe poslovične besede, ravenski pihalni godbi, sodelavcem, sosedom, prijateljem in znanecem za kakršnokoli pomoč, za darovano cvetje in izrečeno sožalje in tolažilne besede ter vsem, ki ste ga pospremili na njegovi zadnji poti.

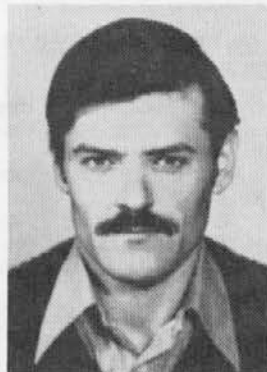
Žena Marija, hčerka Irena in sin Darko

Ob odhodu v pokoj se iskreno zahvaljujem sodelavcem Metalurških raziskav in razvoja ter sodelavcem Jeklarne za prijetno srečanje in darilo, ki mi bo lep spomin. Želim jim vse lepo, predvsem pa zdravlja in veliko delovnih uspehov.

Adolf Založnik

NOVO PETROVIČ 1952-1991

Ob iskanju besed slovesa misli tavajo po preteklosti prehojene poti človeka, čigar življenje se je ustavilo, a dela in njega sadovi žive dalje, žive z nami.

Rodil si se 18.10.1952 v Čečavi v BiH. Bil si edinec očeta Rojka in matere Vide, zato sta bila nate toliko bolj ponosna. A zemlja, na kateri ste živeli, ni dajala dosti, tako da te je želja po boljšem življenju odtrgala od doma in te napotila v svet po boljši kos kruha, za lepši jutri. Prišel si na Ravne, v železarno, kjer si se 21.8.1974 zaposlil v čistilnici jeklene litine kot brusilec na rafami. Bil si dober in zelo vesten delavec. Vsakomur si rad pomagal, zato smo te imeli radi. Hitro si se znašel v novem okolju, si ustvaril dom in družino. Žena Rada ti je rodila dva otroka, sina Dalibora in hčerko Daliborko. Še z večjo vemo si se lotil dela, da bi družina ne trpela pomanjkanja.

Bil si tih, zadržan, nikoli se nisi pritoževal. Smeh na tvojem licu smo le redkokdaj

opazili. Veselje, radost, bolečina, vse si nosil v srcu. Čudna so pota človekove usode, ki nas včasih pripeljejo do dejanja, ki se ga sami niti ne zavedamo. Besede zahvale ob neživem življenju so le borna tolažba za vse, kar si storil za dobro nas in našega kolektiva. A vseeno, Novo, hvala ti!

Ženi, otrokoma in sorodnikom izrekam v imenu Jeklolivarne, neodvisnega sindikata in tvojih sodelavcev iskreno sožalje.

Marjan Jelen

MILAN ŠVAJGER - NOVI DOKTOR ZNANOSTI

22. novembra 1991 je naš sodelavec Milan Švajger na Metalurški fakulteti v Ljubljani uspešno zagovarjal doktorsko disertacijo z naslovom »Termodinamični in kinetični model pretaljevanja EPŽ ingotov iz Cr-Ni-Mo-V jekel«. K doseženemu uspehu mu iskreno čestitamo.

Sodelavci Metalurgije

MODROSTI

Ljudje in ljudstva ravna jo razumno šele, ko so vse druge možnosti izčrpane.

Pridejo trenutki, ko moramo ne le videti, marveč tudi znati zatisniti oko.

V ognju postaja železo jeklo, v trpljenju odkriva človek svojo moč.

Kdor laže bližnjemu, dvomi nad seboj.

Ne pozabi, da imajo otroci vseh starosti nekaj skupnega: zatiskajo si ušesa pred nasveti in odpirajo oči pred zgledi.

Izdaja Železarna Ravne kot mesečnik v nakladi 6000 izvodov. Ureja uredniški odbor: mag. Andreja Čibron-Kodrin, Marjan Gerdej, Marjan Kolar, dr. Tone Pratkanar, Sonja Smolar, Maks Večko, Mirko Vošner. Uredništvo: glavni in odgovorni urednik Marjan Kolar, novinarki Helena Merkač in Mojca Potočnik, tajnica Jelka Jamšek.

Fotografije Mira Čepin

Tel. 21-131, urednik int. 6753, novinarki 6304.

Tisk: Grafika Prevalje

Glasilo je po 7. točki 1. odst. člena Zakona o obdavčenju proizvodov in storitev v prometu (Uradni list SFRJ, št. 33/72), prosto plačila prometnega davka.

KOROŠKE PRIP

VP 261/1991 č

070.489(497.4 Ravne na Koroškem)

3000224

COBISS

PRIČEVANJA O NAŠIH KORENINAH

Človekova radoznalost je stara kot on sam, zato človek od nekdaj išče odgovore na vprašanja o dogodkih v naravi in v svojem okolju, o vzrokih za zgodovinske pojave ter za posege temnih, usodnih sil v njegovo življenje. Ker pred davnimi stoletji niti takratni učenjaki niso znali dati znanstveno veljavnih odgovorov na takšna vprašanja, jih je seveda še manj moglo dati neuko ljudstvo oziroma so odgovori pogosto prehajali iz sveta resničnosti v svet bajk.

Zato se da v slovenskih pripovedkah slediti narodna zgodovina od časov naselitve prek pokristjanjevanja, od turških napadov in kmečkih uporov do napoleonskih vojn in rokovanjačev. Izpričujejo pa pripovedke lepoto ljudskega baje ter premagan strah nekega človeka pred neznanim enako kakor njegov način doživljanja narave ter vseh pojavov, ki so se dotikali vsakdanjega življenja.

V pripovedke so naši prapradedje prelivali svoje stiske, upanje in vero. Njim so pomagale živeti, nam pa so danes dragocena pričevanja o naših koreninah.

ZAKAJ NI DELAVEC
CESARJA POZDRAVIL

V gozd, kjer je delal drvar, je prišel cesar večkrat na lov. Vsakdo, ki ga je srečal, ga je spoštljivo pozdravil. Drvar pa ne. Niti ozrl se ni in naj mu je bil visoki gospod tudi pred nosom.

Cesarja je to jezilo; stopil je k delavcu in ga vprašal:

»Ali se ti res tako mudi, da me ne utegneš pozdraviti?«

Drvar mu je mirno odgovoril:

»Res, ne utegnem! Zaslužiti moram vsak dan tri kose kruha. Prvi kos vračam, drugega posojujem, dvaintridesetim pa ga dajem!«

Cesar se je zavzel in zahteval, da mu drvar uganko razloži.

Drvar je dejal:

»Preživljati moram starše, ki jim vračam; rediti moram otroke, ki jim posojujem zaradi poznejšega vračila; redim tudi svojo ženo, ki ima dvaintrideset zob!«

Cesarja je odgovor tako presenetil, da mu je obljubil poslati tri kosmate ovne, ki jih sme do kože ostriči.

Ko se je cesar vrnil domov, je poklical tri najvišje in najbogatejše generale k sebi in jim zadal uganko o treh kosih kruha, ki mu jo je bil zastavil drvar v gozdu. Uganko morajo rešiti, če jim je ljuba služba.

Prvi general je pohitel k drvarju v gozd in mu plačal tisoč goldinarjev, da mu je povedal rešitev uganke. Ko je drugi dan prišel drugi general, je moral plačati drvarju za isto rešitev dva tisočaka, tretjega pa je stala rešitev tri tisoč goldinarjev.

Ko je prišel cesar drugič na lov, ga je drvar pozdravil z vso spoštljivostjo in se mu zahvalil za poslane »tri kosmate ovne.«

Cesar je pripomnil, da jih ni ostrigel do kože, kakor mu je bil dovolil.

Na Plešiv

je bil zelo

so globoke

in telebne v jamo.

Tako so naredili takšno jamo tudi pod Plešivcem. Že drugi večer je telebnil vanjo medved.

Ko je bil že v jami, jo je mahnila jezična Urška, s kolovratom v roki, na prejo in pogovor k sosedi. Urša je več mislila na drugo kakor pa na pot in tudi sama ni pogledala, kam stopa, zato je padla v isto jamo. Dobro je bilo, da ni padla na medveda, le poleg njega. Huda huda ji je predla. Kakor hitro je zaklicala ali zavpila in le nekoliko premaknila ustnice, ji je medved že pokazal zobe. Obvarovala se ga je samo s tem, da je molčala ter pridno predla in gledala le na kolovrat.

Sosedova Mojna je odšla k Urši na prejo, ker Urše ni bilo k njej. Tam so ji povedali, da je Urša že šla k njej. Iskali so jo in jo tudi našli v jami. Spustili so ji dolgo lestev v jamo. Rešiti je niso mogli, ker se ji je medved takoj približal, kakor hitro je ustavila kolovrat. Posvetilo se jim je, spustili so med Uršo in medveda velika vrata in jo tako srečno izlekli iz jame. Odsihdob Urša ni hodila več na prejo, tudi drugih ljudi ni več obirala, še celo o medvedu ni rada govorila, zato so se ji čudili stari in mladi.

PERHTA

Perhti pravijo v Rožu tudi pehtna, drugod pehtna baba. Ta se potika na večer pred tremi kralji okoli hiš in jojmene, če dobi otroke v pest. V Rožu je pehtna belo oblečena, obličje ima pokrito, v rokah drži razbeljene pečne vile, na katerih je nasajena pečena klobasa. Priden otrok more sneti pečenico raz vile, poreden pa se pri tem samo opeče.

Pehtri se moraš kakor daleč mogoče ogniti, če slišiš njeno pokanje. Nje ni varno srečati. Švorc v Selih jo je srečal na razpotju in jo oponašal, ko je vozila mimo in pokala. Baba mu je zaradi tega zasadila sekuro v koleno in jo je moral sedem let nositi.

ZAKLETA GRAŠČAKINJA

Na levem bregu Meže pri Guštanju, sedanjih Ravnah nasproti zadrugi, je stal nekoč grad. Grofi so zelo krivično ravnali z ljudmi. Grad je razpadel. Pred nekaj desetletji so se še videle grajske razvaline. Okoli polnoči je prišel do razvaline Lovrenc iz Belih vod. Pred vrati je naletel na veliko, sloko žensko, ki ga je poklicala:

»Lovrenc, pojdi sem in nič se ne boji!«

Ta klic je ponovila trikrat. Lovrenc pa se dolgo ni upal ženski približati, ker je bilo okoli polnoči in so stari ljudje pravili, da tu rado straši. Končno se je le opogumil in sledil ženski, ki ga je peljala v klet. Tam je ženska pokazala na tri sode, polne zlata, in trikrat opomnila:

»Lovrenc, le nič se ne boji, trikrat pograbi in nič se ne boji!«

Lovrenc je takoj stegnil roko proti prvemu sodu, a jo prav tako naglo zopet ves bled umaknil, ker se je gornja plast zlatnikov v prvem sodu spremenila v gade, modrase in druge strupene živali, ki so vse razprle gobce in sikale proti njegovi roki.

Ženska ga je znova še bolj proseče opomnila, naj se ne boji in naj zajame vsaj iz drugega sode. Tudi v tem sodu se je zlato spremenilo, ko se mu je približal z roko, v strupene živali. Ženska ga je še v tretje prosila, toda zaman. Lovrenc je ubežal iz kleti in se skril v Lampretov skedenj pred Ravnam. Ženska je prišla za njim in mu tožila:

»Ti bi me bil lahko rešil, ker nisi vedel, da sem zakleta, pa nisi hotel. Sedaj bom morala čakati na odrešitev še celo večnost. Pred grajskimi vrati bo zrastle drevo, iz semena tega drevesa bo pognalo deblo, iz katerega bodo naredili zibelko in vanjo položili dete, ki me bo šele rešilo.«

Ženska je izginila. Lovrenc je slišal le še tiho, pretresujoče ihtenje. Več ljudi je že iskalo in kopalo za zakladom na tem kraju, doslej pa še ni bilo nikomu dano, da bi ga našel.